

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA VRÚTKY NA ROKY 2014-2020

mesto
VRÚTKY

Máj 2015

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA VRÚTKY NA ROKY 2014-2020

OBSAH:

ÚVOD

ANALYTICKO-STRATEGICKÁ ČASŤ

I. AUDIT ÚZEMIA

1. ZÁKLADNÁ CHARAKTERISTIKA

- 1.1. Základné informácie (tabuľka)
- 1.2. História obce
- 1.3. Širšie územné vzťahy
- 1.4. Stav územnoplánovacej a programovej dokumentácie

2. PRÍRODNÉ ZDROJE A PODMIENKY

2.1. Prírodné charakteristiky

- geomorfológia, klimatické podmienky, hydrologické pomery, pôdna charakteristika, fauna a flóra, krajinná štruktúra

2.2. Ochrana prírody

- chránené územia, NATURA 2000, ÚSES

2.3. Životné prostredie

- ovzdušie, voda, odpady, seizmicita, radónové riziká, environmentálna regionalizácia

3. ĽUDSKÉ ZDROJE

3.1. Demografická situácia obce

- stav a vývoj obyvateľstva, pohyb obyvateľstva, veková štruktúra obyvateľstva

3.2. Vzdelávanie, vzdelanosť obyvateľstva

3.3. Vierovyznanie a národnostné zloženie

4. KULTÚRNE A SPOLOČENSKÉ ZDROJE

4.1. Pamiatky a tradície

- tradície, kultúrne a historické pamiatky, osobnosti, rodáci,

4.2. Spoločenský život

- kluby, spolky, združenia, spoločenské aktivity a akcie

5. MATERIÁLNE A FINANČNÉ ZDROJE

- Bývanie a bytový fond

- Základná a technická infraštruktúra: doprava, voda a odpady, komunikačné a informačné siete, elektrina, plyn,

- Občianska infraštruktúra a vybavenosť, sociálna infraštruktúra: občianska vybavenosť a služby, sociálne a zdravotné služby, školstvo a vzdelávanie, kultúra a osвета, zariadenia pre rekreáciu, šport a oddych, administratíva a verejná správa

Kapitolu 5 tvorí samostatná príloha mimo dokumentu Program rozvoja bývania mesta. Cieľom prílohy je zdôvodniť žiadosť o dotácie pre mesto zo Štátneho fondu rozvoja bývania (výstavba nájomných bytov a pod.)

6. EKONOMICKÉ VYUŽÍVANIE ZDROJOV

6.1. Podnikateľské sféra

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA VRÚTKY NA ROKY 2014-2020

- primárny sektor, sekundárny sektor, terciálny sektor, kvartérny sektor, organizačná štruktúra hospodárstva

6.2. Trh práce

- zamestnanosť, nezamestnanosť

II. ANALÝZA SITUÁCIE V OBCI

7. SWOT ANALÝZA

8. PROBLÉMOVÁ ANALÝZA

8.1. Audit problémov - najdôležitejšie problémy, kľúčové problémy – matrica problémov

9. ANALÝZA VÄZIEB NA STRATEGICKÉ DOKUMENTY VÚC

9.1. PHSR VÚC

9.2. ÚPN VÚC

10. ANALÝZA POTENCIÁLU ÚZEMIA

10.1. Rozvojový potenciál územia, disparity rozvoja

III. STRATÉGIA ROZVOJA OBCE

11. VÍZA A CIELE ROZVOJA OBCE

11.1. Vízia

11.2. Ciele stratégie rozvoja

- (*prioritné oblasti,*) strategický (globálny) cieľ, všeobecné (strategické) ciele, špecifické ciele

12. FINANČNÝ RÁMEC

12.1. Zdroje financovania stratégie

MONITORING

ČASOVÝ HARMONOGRAM

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA VRÚTKY NA ROKY 2014-2020

ANALYTICKO-STRATEGICKÁ ČASŤ

I. AUDIT ÚZEMIA

1. ZÁKLADNÁ CHARAKTERISTIKA

1.1. Základné informácie

Kategorizácia

Územné členenie: Okres Martin, Žilinský kraj, Slovensko

Typ celku (obce): Mesto

Región: Turiec

Obvod: Žilina

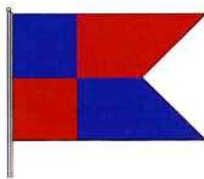
Symboly

erb mesta

pečať mesta

vlajka mesta

Štatutárny zástupca

Meno: Ing. Miroslav Mazúr

Funkcia: primátor mesta

Adresa

Mestský úrad Vrútky

Ulica a číslo: Námestie S. Zachara 4

PSČ: 038 61

Pošta: Vrútky

Kontaktné informácie

Telefón: 043/ 4241803; 043/ 4241813

Fax: 043/ 4281285

E-mail: vrutky@vrutky.sk

WEB: www.vrutky.sk

Faktografické údaje

Kód obce: 557358

IČO: 00647209

Počet obyvateľov: 7 533 (k 21.8.2014)

Rozloha: 1 866 ha – 18,66 km²

Hustota: 403,70 obyv./km²

Nadmorská výška: 382 m.n.m.

Súradnice: 49°06'42"S 18°55'25"V

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA VRÚTKY NA ROKY 2014-2020

Vodné toky: rieka Turiec, rieka Váh, potok Javorina a Kamenný potok

Prvá písomná zmienka: v roku 1 255

Úradné hodiny

pondelok 08:00 – 11:00 13:00 – 15:00

utorok nestránkový deň

streda 08:00 – 11:00 13:00 – 17:00

štvrtok 08:00 – 11:00 13:00 – 15:00

piatok 08:00 – 12:00

Spádovosť obce:

Sídlo matričného úradu	Vrútky
Sídlo pracoviska daňového úradu	Martin
Sídlo Obvodného oddelenia policajného zboru	Vrútky
Sídlo Okresného súdu	Martin
Sídlo Okresného riaditeľstva Hasičského a záchranného zboru	Martin
Sídlo pracoviska okresného úradu	Martin
Sídlo Územnej vojenskej správy	Martin
Sídlo územného Úradu práce, soc. vecí, rodiny	Martin
Sídlo Obvodného úradu životného prostredia	Martin

Školy:

Základná škola	Áno
Základná umelecká škola	Áno
Materská škola	Áno

Dopravné spojenie :

Autobusová zastávka	Áno
Vlaková zastávka	Áno

Mestská infraštruktúra:

Verejný vodovod	Áno
Verejná kanalizácia	Áno
Kanalizačná sieť pripojená na ČOV	Áno
Rozvodná sieť plynu	Áno

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA VRÚTKY NA ROKY 2014-2020

Káblová televízia	Áno
-------------------	-----

Vybrané služby:

Predajňa potravinárskeho tovaru	Áno
Pohostinské odbytové stredisko	Áno
Predajňa nepotravinárskeho tovaru	Áno
Predajňa pohonných látok	Áno
Zariadenie pre údržbu a opravu motorových vozidiel	Áno
Predajňa súčiastok a príslušenstva pre motorové vozidlá	Áno
Hotel (motel, botel)	Áno
Penzión *** až *	Áno
Turistická ubytovňa **, *	Áno
Chatová osada *** až *	Nie
Kemping **** až *	Nie
Ostatné hromadné ubytovacie zariadenia	Áno
Komerčná poisťovňa	Áno
Komerčná banka	Áno
Bankomat	Áno
Pošta	Áno

Zdravníctvo- vybrané ukazovatele:

Lekárne a výdajne liekov	Áno
Samostatné ambulancie praktického lekára pre dospelých	Áno
Samostatné ambulancie praktického lekára pre deti a dorast	Áno
Samostatné ambulancie praktického lekára stomatólóga	Áno
Samostatné ambulancie praktického lekára gynekológa	Nie

Životné prostredie- vybrané ukazovatele:

Skládka komunálneho odpadu	Nie
Komunálny odpad	Áno
Využívaný komunálny odpad	Áno
Zneškodňovaný komunálny odpad	Áno

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA VRÚTKY NA ROKY 2014-2020

1.2. História mesta

O prítomnosti človeka na území Turca existujú doklady až z eneolitu (3200 až 1800 rokov pred Kr.), aj keď je treba predpokladať, že tu mohol žiť od konca paleolitu - staršej doby kamennej. V mladšej a neskoršej dobe bronzovej bol zrejme hustejšie osídlený chotár Vrútok, kde sa našiel meč liptovského typu, keramika na Hradišti a pohrebisko. Z 10.-11. storočia sa zatiaľ archeologicky podarilo zistiť osídlenie na Hradišti nad Vrútkami ako obnovenom sídlisku ľudu púchovskej kultúry. Už vtedy pod týmto hrádkom existovala prastará dedina Vrútky. Jej archaické meno, ktoré vzniklo z praslovanského slova vrqtbkb, vo význame prameň, žriedlo, bezpečne dokazuje, že ako sídlo jestvovala už pred polovicou 10. storočia, pred zánikom jerov v slovenčine. Pri obrane uhorského kráľa Belu IV., ktorý na znievskom hrade našiel útočisko pred Tatármi v rokoch 1241-1242, sa vyznačili nasadzovaním svojich životov aj vrútockí osadníci.

Kráľ týchto hrdinov povýšil do zemianskeho stavu a obdaril ich pomenovaním Ruttkay, pričom im rozdal svoje majetky, aby títo 15 zemaní podľa vtedajších zvykov, vydržovali vojsko na obranu územia.

Prvá písomná zmienka o Vrútkach je z 19.8.1255, kde sa uvádza názov "villa Vrutk" ako časť územia patriaceho do majetku Uzdoých synov - Záturčia. V roku 1271 sa opäť spomínajú v listine vzťahujúcej sa na Záturčie. Komes Martin získal k rodinnému majetku les aj s povolením rúbať ho, ktorý sa rozprestieral medzi Modlami, Priekopou a Vrútkami.

Už koncom 13. storočia sa Vrútky vzájomnými deľbami medzi jednotlivými líniami zemanov rozdelili na Dolné a Horné Vrútky. To dokazuje listina Turčianskeho konventu z roku 1329 a listina z roku 1363, keď Ján, syn Štefana, dal zo svojho majetku vo Vrútkach, ktoré boli pred časom rozdelené cestou Malý závoz na dve časti, bratrancovi Štefanovi jednu usadlosť v Horných Vrútkach, susediacich s Priekopou.

Na hospodársku rozvinutosť Vrútok poukazuje skutočnosť, že už pred rokom 1332 boli aj samostatnou farnosťou s gotickým kostolom sv. Jána Krstiteľa z roku 1285.

Zemianska rodina sa vo Vrútkach od 15. storočia značne rozvetvila na tri významné rody, a to Matušovičov, Miklianov a Daukov. V roku 1560 vizitátor Michal Zegedinus uvádza týchto zemanov: Blažej Nedecký, Juraj Gazda, Martin a Mikuláš Sekerka, Dávid a Andrej Roman, Žigmund a Krištof. V roku 1599 sa spomínajú zemanovia z oboch Vrútok. Začiatkom 17. storočia ešte používajú priezvisko Wrutkay, ale od polovice sa objavuje Ruttkay. V roku 1698 nachádzame v oboch Vrútkach štyri zemianske kúrie, a to miklianovskú, ktorú držala rodina Dauko a Hervigač, a kúriu Blážovcov a Čechovcov. V roku 1809 žilo vo Vrútkach spolu 15 zemianských rodín a 83 rodín nešľachtického pôvodu, a to v 70 domoch, pričom tu žilo okolo 300 obyvateľov.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA VRÚTKY NA ROKY 2014-2020

V búrlivých desaťročiach 17. storočia Vrútky trpeli mnoho od vojska. V roku 1683 sa sťažovali pred cisárom. Viac trpeli povodňami. O prvej sa píše v roku 1557, zo 17. storočia je päť záznamov a z 18. storočia je 13 záznamov v mestskom protokole Ružomberka. Z Turca je prvá z roku 1689, druhá z roku 1695 a najkatastrofálnejšia z 25. na 26.8. 1813, počas ktorej Váh zanechal aj svoje staré koryto, a tak rozdvojil vrútocký chotár. V roku 1831 zdecimovala obyvateľstvo cholera, vyžiadala si 40 obetí. V rokoch 1843 a 1845 poškodili obec požiare. Už v 16. storočí sa v Turci rozšírila reformácia a od roku 1560 bol vrútocký kostol evanjelický. Po roku 1709 sa znova kostola zmocnili katolíci. Pri ňom bola i veža, ktorú v rokoch 1622 a 1634 dali obnoviť patróni.

Od roku 1779 sa začalo vyučovanie vo vrútockej rímsko-katolíckej škole, ktorá bola z dreva. Počas reformácie bola evanjelická škola. V roku 1870 sa Rímsko-katolícka škola vo Vrútkach premenovala na Štátnu ľudovú školu. Stará drevená budova bola zbúraná a v roku 1894 sa postavila nová dvojposchodová budova v Horných Vrútkach.

Až výstavbou Košicko-bohumínskej železnice v roku 1870 a štátnej železnice MAV zo Šalgotariánu do Vrútok (1872) v roku 1873, keď sa začali stavať železničné dielne, dochádza k hospodárskemu rozvoju Vrútok. Kým v roku 1869 mali len 915 a (1880) tu bývalo 1944 obyvateľov, v roku 1900 už 4345. V posledných desaťročiach 19. storočia sa Vrútky premenili zo zemianskej osady na významný železničný uzol.

Spoločnosť Košicko-bohumínskej železnice v roku 1877 otvorila kameňolom a v roku 1881 bolo založené Potravné družstvo zamestnancov KBŽ. Dobrovoľný hasičský spolok vznikol v roku 1882 a koncom storočia tu existovala parná píla. Okrem železničnej stanice a dielne sa vybudovali dve výhrevne, odbory pre udržanie tratí. Vrútky mali dve lekárne, dvoch lekárov, zverolekára, svoj peňažný ústav, štyri hotely, neskôr dve potravné družstvá.

Čulý bol spoločenský život - ochotnícke divadlá, spevokol, športové kluby, vytvorili sa kasína. Od roku 1888 bola odborná učňovská škola dielenská, v sále hotela Urania sa premietali filmy. 11.12.1918 boli Vrútky obsadené československým vojskom a následne prichádzali i českí železniční zamestnanci, ktorí obsadzovali miesta prednostov a vyšších úradníkov, výhybkárov a výpravcov. Bývalá štátna železnica MAV prešla do rúk bratislavského veliteľstva ČSD a správa súkromnej KBŽ mala zriadené riaditeľstvo v Košiciach. V železničnej stanici Vrútky vstúpili zamestnanci 11.2.1919 do štrajku, ktorý ukončili 19.2. zamestnanci KBŽ a 15.3. zamestnanci ČSD. V roku 1920 viac krát štrajkovali železničiari, robotníci vápenky a na píle Glasser-Zelinka. Najväčší z nich sa uskutočnil 13.-14.12.1920.

Po prevrate v apríli sa začalo v štátnej ľudovej banke učiť po slovensky. V roku 1919 sa rozdelila na chlapčenskú a dievčenskú. Vtedy začala svoju činnosť tlačiareň pri družstve železničných zamestnancov, no 23.2.1923 zamestnanci založili Bratstvo, výrobné družstvo s.r.o.. Jej činnosť trvala 18 mesiacov. V júni 1924 ho prevzala Budúcnosť.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA VRÚTKY NA ROKY 2014-2020

Vo Vrútkach bol veľký nedostatok bytov, tak v roku 1921 vzniklo Stavebné a bytové družstvo železničných zamestnancov, ktoré začalo stavať byty. V tomto období bol upravený aj ľavý breh Váhu a bola zregulovaná rieka Turiec. V roku 1925 sa postavil Robotnícky dom, Sokolovňa, v roku 1926 Obecný dom a 1927 Hasičská zbrojnica. V roku 1930 sa začalo s výstavbou továrne na baterky. Ďalej bol postavený Katolícky kultúrny dom (1937) a založený Katolícky kultúrny spolok 9.11. 1924, Zvláštny odbor mládeže pri spolku KKD až v roku 1947. Rímskokatolícky kostol sv. Jána Krstiteľa bol úplne prestavaný v neogotickom štýle v roku 1905 a v tom istom čase (1900-1903) postavili evanjelici nový v obdobnom štýle.

Vrútky mali aj futbalové ihrisko a bitúnok.

V medzivojnovom období významnú kultúrnu činnosť vyvíja Sokol a dramatický krúžok Jednoty. Činný bol i ochotnícko-vzdelávací spolok Kollár. Centrami kultúry sa stali: Robotnícky dom, Katolícky kultúrny dom a Evanjelický kultúrny dom, ktorý bol postavený v roku 1943. Vrútky žili aj čulým športovým životom. Mali tu sídlo viaceré športové kluby. Bol to futbalový, ktorý sa stal v roku 1939 majstrom Slovenska, cyklistický, lyžiarsky, turistický, zápasnícky, plavecký, kolkársky, volejbalistický, tenisový oddiel a oddiel základnej telesnej výchovy.

Od polovice 30. rokov nášho storočia sa vo Vrútkach aktivizuje Hlinkova slovenská ľudová strana. 30.11.1941 bola aj v meste odhalená socha Andreja Hlinku a v ten istý deň bol i zapojený miestny rozhlas.

25.8.1944 vznikol vo Vrútkach revolučný národný výbor. Začiatkom septembra 1944 ich obsadili nemecké vojská. Dňa 11.4.1945 oslobodila Vrútky 1. a 3. brigáda 1.čs. armádneho zboru.

Po prevrate, 10.3. 1945, je Miestna ev.a.v. ľudová škola dievčenská pretvorená na Štátnu ľudovú školu dievčenskú, ktorá sa 31.6. 1949 premenovala na Národnú školu dievčenskú. Do roku 1964 na výuku časti vrútockých detí slúžili priestory rohovej budovy na Gottwaldovej ulici, pôvodne postavenej v roku 1858 ako hotel, ktorý bol upravený v roku 1908 na meštiansku školu. Ďalšie priestory sa nachádzali na Pionierskej ulici a školská dielňa v bývalej Slávii. V roku 1964 bola postavená nová budova školy na ulici Čachovský rad, ktorú otvorili 6.12.1964 pre žiakov II. stupňa ZDŠ a študentov SVŠ, ktorej prvý názov bol Jedenásťročná stredná škola, od 1.9.1958. Od roku 1970 sa označuje ako gymnázium. Základná umelecká škola vo Vrútkach bola zriadená v roku 1952 ako samostatná škola pod názvom Hudobná škola. Od roku 1963 má nový názov Ľudová škola umenia. Dňa 29.9. 1978 je otvorená ZDŠ na ulici Víťaznej armády.

V rokoch 1949-1954 boli po prvý krát Vrútky spojené s mestom Martin a od roku 1971 opäť nastúpil úradný názov Martin-Vrútky. Po voľbách (1990) bol zriadený Mestský úrad v samostatných Vrútkach.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA VRÚTKY NA ROKY 2014-2020

1.3. Širšie územné vzťahy

Mesto Vrútky sa nachádza v bezprostrednej blízkosti okresného mesta Martin, s ktorým má spoločnú mestskú hromadnú dopravu. Vytvára sa tak skoro centrálné pásmo, v ktorom sú sledovateľné väzby na jadrá ťažiská osídlenia predovšetkým v intenzite dochádzky za prácou a tvorí polycentrický systém ťažiska osídlenia. Reálna blízkosť okresného mesta a dopravnej dostupnosti po železnici i cestných komunikáciách na všetky smery, vytvárajú podmienky pre rast a rozvoj Vrútok a uspokojovanie potrieb obyvateľov. Poloha mesta zabezpečuje jej obyvateľom kvalitnú školskú, sociálnu a technickú infraštruktúru. Dobrá infraštruktúra zabezpečuje aj podmienky pre migráciu obyvateľov do krajského mesta Žilina, kde sú spravidla mnohí občania Vrútok zamestnaní avšak uprednostňujú kvalitu cenovo dostupného a ekologického prostredia. Výhodná poloha a blízkosť centier má vplyv aj na mieru nezamestnanosti v obci, nakoľko jej obyvatelia dočasne migrujú za prácou práve do týchto okolitých miest. Dočasnú migráciu je možné sčasti identifikovať aj v dôsledku dopytu po školských, lekárskech a kultúrnych službách.

Mesto Vrútky má výhodnú geografickú polohu s existujúcim napojením na multimodálne koridory a disponuje dobrou polohou voči hlavným dopravným koridorom regionálneho významu.

Mesto sa bude naďalej rozvíjať hlavne ako obytné územie, nakoľko má veľmi dobré danosti z hľadiska životného prostredia, obytného prostredia i možnosti každodennej rekreácie občanov vo forme vychádzok do krásneho a príjemného blízkeho krajinného a rekreačného prostredia.

Predpokladáme výrazný extenzívny rozvoj sídla, reprezentovaný vytvorením podmienok na celkovú stabilizáciu súčasného stavu a intenzifikáciu v oblasti modernizácie, estetizácie, intenzifikácie, dokompletovania vybavenosti a pod., hlavne však rozvoj obytnej funkcie vo forme IBV, rekreácie, ale aj vytvorením nových pracovných príležitostí vo výrobe a službách.

Ekonomická existencia občanov bude naďalej výrazne závislá na dochádzaní za prácou, pričom uvažujeme s miernym rozvojom hospodárskej základne vo väzbe na zamestnanosť, v závislosti na rozvoji a posilnení zamestnanosti v službách a vybavenosti (hlavne pre obyvateľov a čiastočne pre cestovný ruch).

Mesto sa taktiež v menšej miere stane rekreačným satelitom centra rekreácie a cestovného ruchu a dôjde tu hlavne k etablovaniu viazaného cestovného ruchu, využívajúc neobývaný bytový fond - staršia IBV na rekreačné účely (víkendové rekreačné domy, rekreačné chalupy a pod.) a existujúce rekreačné zázemie obce.

Mesto Vrútky leží pri koridore celoslovenského významu v súčasnosti reprezentovaným cestou č. I/18 zaradenej do európskej cestnej siete pod označením E 50.

Vonkajšia automobilová doprava v katastrálnom území Vrútok prechádza intravilánom mesta. Výstavba diaľnice D1 s pripájacmi zvýši dopravnú dostupnosť a zároveň odbremení existujúce cestné ťahy.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA VRÚTKY NA ROKY 2014-2020

Zdroj: NDS

Cez mesto Vrútky prechádzajú cesty III. triedy

- č. 018254 (označenie III/018254), ktorá začína južne od katastrálnej hranice Vrútok vonkajšou časťou s nadväznosťou na cestu III/06559 smerujúcej do Martina.
- Č. 018242 (označenie III/018242), ktorá tvorí hlavnú zbernú komunikáciu Vrútok. dopravne pripája prevažnú časť územia mesta rozvinutého východne od rieky Turiec na vonkajšiu cestnú sieť, t.j. ulicami Nábrežná a 1. Československej brigády na štátne cesty III/018242, III/06559 a ulicami Čachovský rad a Matušovičský rad na cestu I/18.
- Č. 01892 (označenie III/01892) Ide o krátky úsek cesty do obce Turčianske Kľačany.

Vrútkami prechádza hlavná železničná trať Slovenska č. 180, ktorá je dvojkolajná, elektrifikovaná, zaradená do medzinárodných magistral AGC s označením E 40 a súčasne traťou pre medzinárodnú kombinovanú dopravu AGTC s označením C-E 40. Železničná trať č. 180 spolu so štátnou cestou č. I/18 (výhľadovo diaľnicou D1) sú súčasťou hlavného európskeho multimodálneho koridoru č. V.a v úseku Bratislava - Čierna nad Tisou.

Zo železničnej stanice, ktorá je pre osobnú dopravu vhodne situovaná v centre Vrútok, odbočuje jdkvojkolajná trať č. 171 Vrútky- Zvolen. Vrútky sú významným železničným uzlom osobnej a nákladnej dopravy s vysokou intenzitou v úseku Vrútky - Liptovský Mikuláš a Žilina. Medzi Vrútkami a Sučanmi je situované zriaďovacie nádražie a v severnej časti sa nachádza významný závod pre rekonštrukciu a opravy vozňov a rušňové depo.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA VRÚTKY NA ROKY 2014-2020

1.4. Stav územnoplánovacej a programovej dokumentácie

Mesto Vrútky má vlastný územný plán. Je schválený uznesením čmestského zastupiteľstva a tiež Urbanistickú štúdiu centra mesta Vrútky a Urbanistickú štúdiu Vrútky-Kopanice.

Mesto Vrútky má vlastný Program odpadového hospodárstva do roku 2014.

Zoznam schválených VZN:

- VZN o označovaní ulíc v meste Vrútky
- VZN ktorým sa vyhlasujú záväzné časti územného plánu mesta Vrútky
- VZN poskytovaní finančných príspevkov mestom na vykonávanie opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately
- VZN o poskytovaní dotácií
- VZN o určení postupu a podmienok pri poskytovaní sociálnych služieb mestom Vrútky
- VZN o školských obvodoch základných škôl vo Vrútkach
- VZN o hospodárení s majetkom mesta Vrútky
- VZN o prevádzkovom poriadku pohrebiska mesta Vrútky
- VZN o vylepovaní volebných plagátov a umiestňovaní iných nosičov informácií na verejných priestranstvách mesta Vrútky
- VZN o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady
- VZN, ktorým sa určuje postup a podmienky pri poskytovaní jednorazovej dávky v hmotnej núdzi a jednorazovej dávky sociálnej pomoci mestom Vrútky

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA VRÚTKY NA ROKY 2014-2020

- VZN o zápise na predprimárne a primárne vzdelávanie a o poplatkoch a príspevkoch v školách a školských zariadeniach, zriadených Mestom Vrútky
- VZN o komunálnom odpade a drobnom stavebnom odpade v meste Vrútky
- VZN o určení výšky dotácie na mzdy a prevádzku škôl a školských zariadení zriadených na území mesta Vrútky
- VZN o niektorých podmienkach držania psov
- VZN o zriadení mestskej polície
- VZN o pravidlách času predaja v obchode a času prevádzky služieb na území mesta Vrútky
- VZN o prevode vlastníctva bytov a nebytových priestorov v meste Vrútky
- VZN o Fonde rozvoja bývania mesta Vrútky
- VZN o hospodárení s bytovým fondom mesta Vrútky
- VZN o určení úsekov miestnych komunikácií a iných verejných priestranstiev na dočasné parkovanie na území mesta Vrútky
- VZN o zákaze požívania alkoholických nápojov na verejne prístupných miestach na území mesta Vrútky
- VZN o podmienkach predaja výrobkov a poskytovania služieb na trhovách miestach v meste Vrútky
- VZN o dočasnom obmedzení alebo zákaze užívania pitnej vody na iné účely v čase jej nedostatku a o spôsobe náhradného zásobovania vodou a náhradného odvádzania odpadových vôd a o zneškodňovaní obsahu žúmp podľa miestnych podmienok
- VZN o ochrane ovzdušia
- VZN o udeľovaní ocenení mesta Vrútky
- VZN o poskytovaní sociálnych služieb, určení výšky platieb a platenia úhrady za poskytované sociálne služby a o podmienkach platenia a financovania v zariadení SENIOR - Zariadenie pre seniorov a Dom sociálnych služieb Vrútky

2. PRÍRODNÉ ZDROJE A PODMIENKY

2.1. Prírodné charakteristiky

- geomorfológia, klimatické podmienky, hydrologické pomery, pôdna charakteristika, fauna a flóra, krajinná štruktúra

Mesto Vrútky leží v severnej časti Turčianskej kotliny na ľavostrannej nive a terase Váhu. Stred mesta sa nachádza v nadmorskej výške 384 m.n.m. Dynamicky stvárnený terén vytvára veľký výškový rozdiel v katastrálnom území Vrútok, ktorý sa pohybuje od 369 - 1300 m.n.m.

GEOLOGICKÉ A GEOMORFOLOGICKÉ POMERY

Za najstaršie horniny, ktoré sa nachádzajú na katastrálnom území Vrútok, považujeme granatickbiotitické pararuly, sústredené do lokality situovanej južne od Kamennej doliny. V lome Dubná skala, ako aj pri razení prieskumnej štôlne diaľničného tunela Vrútky - Višňové sa

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA VRÚTKY NA ROKY 2014-2020

nachádzajú relatívne mladšie horniny, ktoré reprezentujú granodiority. Najčastejšie sa však vyskytujú biotitické granodiority.

Pre obdobie mezozoika sú charakteristické morské usadeniny, medzi dvoma orogénmi - varínskym a alpínskym. Stopy usadenín sa nachádzajú aj v okolí Vrútok.

Úzky pruh tiahnucci sa od Bagarovej chaty až po Chrapovú dolinu, tvoria súvrstvia kremencov a kremitých pieskocov spodnotriasového veku. Spodnú juru tu reprezentujú sivé bridlice, pieskovce a rôzne druhy vápencov. Vyskytujú sa medzi Javornou a Kamennou dolinou.

Obdobie treťohôr charakterizujú usadeniny z neogénu. Prezrádzajú, že tu kedysi išlo o oživenie zlomov a puklín, pozdĺž ktorých sa dvíhali bloky kryštálických hornín Malej Fatry. Dno dnešnej kotliny začalo klesať. Na severe územia sa začala formovať hrádza s prepadlinou na jej úpäť. Na juhu sopečná činnosť prerušila styk s morským prostredím. V uzatvorenej prepadline sa utvorilo sladkovodné jazero. Tento započatý proces pokračoval aj v období štvrtohôr. Nastalo zanášanie jazera a zároveň odvodňovanie územia Váhom. V tomto geologickom procese postupne vznikali mokrade, jazierka a riečna sieť dnešného Turca. Pre obdobie štvrtohôr je tiež typická akumulácia zvetralín, t.j. vytváranie povrchových tvarov. Dramatické geologické zmeny, ktoré vymodelovali základnú hmotovú štruktúru. hrebeňov horstiev či údolí, boli postupne dotvárané dynamikou procesov zvetrávania. Predpokladá sa pohyb na zlomoch až 3000 m, hlavne na úrovni trebstovského zlomu medzi vyzdvihnutým blokom Malej Fatry a poklesnutým blokom Turčianskej kotliny. Obrovské množstvo zvetraliny pokrývajúcej svahy sa gravitačne presúvalo do najnižších polôh. Takto vznikali v jednotlivých dolinách hlinito-piesčité štrky a úlomky hornín formované do náplavových kužeľov. Množstvo materiálu sa takto dostávalo aj do tokov. Takto prispievali k veľkolepému prielomu v úseku Váhu kryštálickým jadrom Malej Fatry v priestore medzi Dubnou skalou a Strečnom. Z piatich známych terás Váhu a Turca sa uchovali dve.

V roku 1999 bol vydaný najnovší zoznam jaskýň na Slovensku (P.Bell a P. Holúbok), v ktorom sa uvádza, že na k.ú. Vrútok sa nachádza 5 jaskýň.

KLIMATICKÉ PODMIENKY

Turčiansku kotlinu zaradíme do klimaticky mierne teplej oblasti. Mesto Vrútky leží v nadmorskej výške 384 m.n.m. Priemerná teplota v januári je -4 °C, v júli 18 °C.

Údolné časti Malej a Veľkej Fatry môžeme zaradiť do klimatického okrsku s mierne teplou, vlhkou údolnou klímou, s chladnou až studenou zimou. Prevažná časť Malej a Veľkej Fatry patrí do mierne chladnej oblasti v priemernými januárovými teplotami od -4 °C do .7 °C. V letnom období . v júli od 16 °C do 12 °C a s priemernou ročnou teplotou od 6 °C do 3 °C. Najväčšie zrážky pripadajú na mesiac december, prípadne január. Minimá zase na mesiac september, október, alebo marec. Priemerný počet dní so snehovou pokrývkou je 60 až 80, na hrebeňoch sa pohybuje od 120 – 160 dní, ba aj viac. Prevládajú severozápadné vetry 30,8 %, menej severovýchodné, západné, ale aj juhozápadné. Priemerný slnečný svit predstavuje 2000 hodín ročne.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA VRÚTKY NA ROKY 2014-2020

HYDROLOGICKÉ POMERY

Katastrálne územie Vrútky spadá z hydrologického hľadiska do povodia rieky Váh, číslo hydrologického poradia 4-21-05 Váh od Oravy včítane Turca a Varínky.

Hlavnými tokmi v území je rieka Váh a jej ľavostranný prítok rieka Turiec. Váh preteká katastrálnym územím od východu na severozápad a sever. Koryto Váhu pritom tvorí katastrálnu hranicu nasledovne : po zaústenie potoka Mníšia ľavý breh Váhu, od cestného mostu na ceste Vrútky - Lipovec pravý breh Váhu. Časť hranice katastrálneho územia tvorí ľavobrežná hrádza hydroenergetického kanála kaskády Krpeľany-Sučany-Lipovec a jediný pravostranný prítok Váhu v riešenom území - potok Mníšia.

Riečnu sieť v území tvoria ľavostranné prítoky Váhu a Turca. Významnejšie z nich sú :

- Javorina, č.hydr.poradia 4-21-05-108 prítok Turca v zastavanom území mesta
- Kamenný potok, č.hydr.poradia 4-21-05-109 prítok Turca v zastavanom území mesta
- Chrapový potok, č.hydr.poradia 4-21-05-110 prítok Váhu
- Dzuranovský potok, č.hydr.poradia 4-21-05-111 prítok Váhu

Toky odvodňujú východné svahy Lúčanskej Fatry. Režim odtoku je dažďovo-snehový. Vyznačuje sa týmito základnými hydrologickými charakteristikami:

- akumulácia vody v decembri až februári,
- vysokou vodnosťou v marci až apríli,
- najvyššími prietokmi v marci (zároveň aprílové sú významne väčšie ako februárové), najnižšími v septembri
- výrazným podružným zvýšením vodnosti koncom jesene a začiatkom zimy.

PÔDNE POMERY- Pôdne typy a pôdno-ekologické jednotky

Podľa Morfogenetického klasifikačného systému pôd ČSFR (VÚPÚ Bratislava 1991), riešené územie tvoria nasledovné pôdne jednotky :

- fluvizeme typické na nekarbonátových aluviálnych sedimentoch,
- kambizeme pseudoglejové nasýtené na zvetralinách rôznych hornín,
- kambizeme dystrické a kambizeme typické kyslé na zvetralinách kyslých hornín,
- kambizeme dystrické na zvetralinách kyslých hornín,
- pydzoly typické na ľahších zvetralinách kyslých hornín.

Flóra , fauna:

Z hľadiska druhovej ochrany podrobný zoznam o chránených druhoch rastlín a živočíchov nie je spracovaný, v Monografie Vrútok (Vrútky 1255-200, r. 2000) je poskytnutá charakteristika rastlinstva (D. Bernátová) a živočístva (J. Obuch, J. Topercer ml.) vyskytujúceho sa v katastrálnom území Vrútok.

Z chránených, existenčne ochrozených a vzácných rastlinných druhov sa vyskytujú – rosička okrúhlostá (*Drosera rotundifolia*), rosička anglická (*Drosera anglica*), tučnica obyčajná (*Pinguicula vulgaris*), ostrevka slatinná (*Sesleria uliginosa*), bahnička málokvetá (*Eleocharis quinqueflora*),

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA VRÚTKY NA ROKY 2014-2020

kru.tík močiarny (*Epipactis palustris*), prvosenka pomúčená (*primula farinosa*), ostrica Davallova (*Carex davalliana*), ostrica dvojdomá (*Carex dioica*), ostrica Hostova (*Carex bostiana*), vřba plazivá rozmarínolistá (*salix repens* subs. *rosmarinifolia*), vachta trojlístá (*Menyanthes trifoliata*), mečík škridlicovitý (*Gladiolus imbricatus*), pakost močiarny (*Geranium palustre*), bublinatka (*Utricularia* sp.), vstavač obyčajný (*Orchis morio*), vstavačovec bazový (*Dactylohriza sambucina*), vstavačovec májový (*Dactylohriza majalis*), vstavač bledý (*Orchis pallens*), vstavač mužský poznačený (*Orchis mascula* subs. *signifera*), päťprstnica obyčajná pravá (*Gymnadenia conopsea* subs. *conopsea*), päťprstnica obyčajná horská (*Gymnadenia conopsea* subs. *mantana*), päťprstnica obyčajná hustokvetá (*Gymnadenia conopsea* subs. *densiflora*), škarda odhryznutá (*Crepis praemorsa*), prvosenka jarná (*Primula veris*), veronika obyčajná viedenská (*Veronica chamaedrys* subsp. *vindobonensis*), pamajorán obyčajný (*origanum vulgare*), orlíček slovenský (*Aquilegia longisepala*), ostrica vtákonohá (*Carex ornithopoda*), ostrica horská (*Carex montana*), horčinka horská (*Polygala amarella*), pichliač panónsky (*Cirsium pannonicum*).

Faunistickú zložku reprezentujú - veverica (*Sciurus vulgaris*), vydra (*Lutra lutra*), líška (*Vulpes vulpes*), rys ostrovid (*Lynx lynx*), medveď hnedý (*Ursus arctos*), vlk (*Canis lupus*), z avifauny nehniezdičov bol zaznamenaný kormorán veľký (*Phalacrocorax carbo*), volavka popolavá (*Ardea cinerea*), kačica chrapka (*Anas crecca*), chrapkačka (*Anas querquedula*), močiarnica mekotavá (*Gallinago gallinago*), čajka sivá (*Larus canus*), čajka striebriстая (*Larus argentatus*), potápka červenokrká (*Podiceps grisegena*), potápka ušatá (*Podiceps auritus*), bučiak veľký (*Botaurus stellaris*), bučiačik obyčajný (*Ixobrychus minutus*), beluša veľká (*Egretta alba*), kačica chripl'avá (*Anas strepera*), kačica ostrochvostá (*Anas acuta*), chochlačka morská (*Aythya marila*), ľadovka dlhochvostá (*Clangula hyemalis*), turpan čierny (*Melanitta nigra*), potápač malý (*Mergus albellus*), potápač prostredný (*Mergus serrator*), chriašť malý (*porzana parva*), pobrežník malý (*Calidris minuta*), pobrežník sivý (*Calidris temminckii*), hvizdák malý (*Numenius phaeopus*), močiarnica tichá (*Gallinago media*), čajka bieločelá (*Larus cachinnans*), čajka tmavá (*Larus fuscus*), čajka morská (*Larus marinus*), kržiak rybár (*Pandion haliaetus*), kaňa popolavá (*Circus pygargus*), kaňa močiarna (*Circus aeruginosus*), ľabtuška červenohrdlá (*Anthus cervinus*), slávik veľký (*Luscinia luscinia*), trsteniarik bahenný (*Acrocephalus scirpaceus*), trsteniarik veľký (*Acrocephalus arundinaceus*), trasochvost žltý (*Motacilla flava*), hýľ červenák karmínový (*Carpodacus erythrinus*), kaňa sivá (*Circus cyneus*), sokol kobec (*falco columbarius*), stehlík čečetavý (*Carduelis flammea*), snehuliak severský (*Plectrophenax nivalis*), dudok obyčajný (*Upupa epops*), muchárik čiernohlavý (*Ficedula hypoleuca*), drozd červenokavý (*Turdus iliacus*), strakoš veľký (*Lanius excubitor*), sova dlhochvostá (*strix uralensis*), z hniezdičov: rybárik (*Alcedo atthis*), vodnár obyčajný (*Conclus cinclus*), svrčiak zelenkavý (*Locustella naevia*), jarabica poľná (*Perdix perdix*), prepelica poľná (*Coturnix coturnix*), pŕhl'aviar červenokavý (*Saxicola rubetra*), chrapkáč poľný (*Crex crex*), ľabtuška lúčna (*Anthus pratensis*), ľabtuška vrchovská (*Anthus spiniletta*), krutohlav obyčajný (*Jynx torquilla*), d'ateľ malý (*Dendrocopos minor*), d'ateľ hnedkavý (*Dendrocopos syriacus*), pipiška

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA VRÚTKY NA ROKY 2014-2020

chochlatá (*Galerida cristata*), skaliarik sivý (*Oenanthe oenanthe*), bocian čierny (*Ciconia nigra*), krahulec (*Accipiter nisus*), hlucháň obyčajný (*Tetrao urogallus*), jariabok hôrny (*Bonasa bonasia*), sluka obyčajná (*Scolopax rusticola*), pôtik kapcavý (*Aegolius funereus*), d'ubník trojprstý (*Picoides tridactylus*), žltouchost hôrny (*Phoenicurus phoenicurus*), kolohrivec (*Turdus torquatus*).

2.2. Ochrana prírody - chránené územia

V rozsahu katastrálneho územia Vrútky sa chránené územia vyhlásené podľa zákona č. 287/1994 Z.z. nevyskytujú, územná časť L1 je ochranným pásmom Národného parku Malá Fatra, v ktorom sa uplatňujú opatrenia podľa 2. stupňa územnej ochrany.

Zachovalosť prírodného prostredia časti orografického celku Lúčanská Malá Fatra boli dôvodom na jeho výhľadové začlenenie do kategórie chránená krajinná oblasť. Do navrhovanej chránenej krajinnnej oblasti z katastrálneho územia zasahuje územná časť L2. Predpokladaný časový horizont začlenenia tohto územia medzi chránené je podľa ÚPN VÚC Žilinský kraj po roku 2015 (výhľad). V lokalite Lazy (pod Korbelovým vrškom, nad Hluchovom) sa okolo tečúceho potoka Javorina a stekajúcich pramienkov vytvorilo slatinisko, v ktorom sa vyskytujú chránené a prírodoochranné významné druhy rastlín (napr. ostrica Davalova . *Carex davaliana* a ď.). V Regionálnom územnom systéme ekologickej stability okresu Martin (R ÚSES) bola uvedená lokalita špecifikovaná ako genofondová lokalita (č. 67) a navrhnutá na územnú ochranu (podrobnejšie informácie do ktorej kategórie chránených území bude začlenená, nie sú v súčasnosti známe). Vzhľadom na všeobecnú ohrozenosť mokradných biotopov je uvedená lokalita charakterizovaná ako územie potenciálne na začlenenie medzi chránené územia (minimálne 4. stupeň územnej ochrany).

Z hľadiska územného výskytu najzaujímavejšími miestami sú: sútok Turca s Váhom, lokalita pod Dubnou skalou, štrkoviská, mokradné biotopy, okraje lesov, línie vodných tokov, vrcholová časť Minčola.

Chránené stromy vyhlásené podľa zákona č. 287/1994 Z.z. sa v riešenom území nevyskytujú, nevyskytujú sa ani chránené územia vyhlásené podľa medzinárodných dohovorov.

Územný systém ekologickej stability ako dokument ochrany prírody a krajiny pre katastrálne územie Vrútok nebol vypracovaný. Z dokumentov ÚSES vyššej hierarchickej úrovne bol vypracovaný Generel nadregionálneho územného systému ekologickej stability (G NÚSES), ECONET - národná ekologická sieť Slovenska a Regionálny územný systém ekologickej stability okresu Martin (R ÚSES).

V G NÚSES je celá oblasť Lúčanskej Malej Fatry charakterizovaná ako ekologicky významná oblasť a hrebeňovou časťou je vedený biokoridor nadregionálneho významu.

V ECONET je územie Lúčanskej Malej Fatry špecifikované ako jadrové územie ochrany a šírenia západokarpatskej fauny a flóry národného významu s ekologickým koridorom, rieka Váh a Turiec ako hydrické (riečne) ekologické koridory národného významu.

V R ÚSES okresu Martin v rozsahu katastrálneho územia medzi prvky kostry ÚSES boli začlenené

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA VRÚTKY NA ROKY 2014-2020

územné časti : lokality :

- Minčol - Dlhá lúka ako biocentrum regionálneho významu,
- Kamenec - Piatrová ako biocentrum regionálneho významu,
- rieka Váh ako biokoridor nadregionálneho významu,
- rieka Turiec ako biokoridor nadregionálneho významu,
- ekotón (les/bezlesie) ako biokoridor regionálneho významu.

Medzi genofondové lokality boli začlenené územné časti :

- Grúň - Dzuranova tôňa - Ferházová), vyskytujú sa staré, prírode blízke lesné spoločenstvá bukových a jedľovo-bukových lesov,
- Pod kopou, vyskytujú sa spoločenstvá jedľovo-bukových lesov s prirodzenou štruktúrou,
- Tisovo, v okolí vyťaženého lomu sa vyskytujú zvyšy teplomilnej vegetácie a výskytom teplomilnej arachnofauny,
- Chrapová dolina, dno, vyskytujú sa vyvinuté jedince jelšín,
- Minčol - Dlhá lúka, vyskytujú sa väčšie celky starých smrekovo-bukovo-jedľových a smrekových lesných porastov, ktoré sú stanovišťom vysokohorskej fauny a flóry,
- Kamenec, enkláva teplomilnej vegetácie s výskytom teplomilnej entomofauny,
- Žiarna - Pod Piatrovou, slatinisko v svahovej depresii s prítotočnými mokradkami s výskytom mokradných druhov,
- Belejova lúka, antropickou činnosťou narušená mokradňová lúka s výskytom túžobníka brestového (*Filipendula ulmaria*), ostrice trsnatej (*Carex cespitosa*), ostrevky slatinnej (*Sesleria uliginosa*), valerjánu lekárskeho (*Valeriana officinalis*),
- Za Váhom, zvyšok zazemňujúceho sa starého ramena Váhu so stromovými i krovitými vrúbami, vodnou a litorálnou vegetáciou zväzu Magnocarion, Sparganoi-Glycerion,
- Dolný tok Kozinského potoka , vyskytujú sa zvyšky jedľových a vrbovo-jelšových brehových porastov, vodná a litorálna vegetácia,
- Dubná skala, podsvahová, čiastočne synantropizovaná mokrad' s fytoocenózami vysokých ostríc, v súčasnosti silne narušená výstavbou diaľnice (tunel).

Z uvedených dokumentov len G NÚSES bol schválený vládou SR uznesením č. 319/1992.

Problematikou územného systému ekologickej stability sa zaoberal aj ÚPN VÚC Žilinský kraj, v ktorom vrcholová časť Minčol - Dlhá lúka je špecifikovaná ako biocentrum regionálneho významu (označenie 6/15), vodné toky Váh a Turiec ako hydricko-terestrické biokoridory nadregionálneho významu (označenie 6/23 a 6/15).

Ochrana prírodných liečivých zdrojov a prírodných zdrojov minerálnych vôd

V katastrálnom území mesta Vrútky sa podľa zákona č. 138/1973 Zb. o vodách uplatňuje ochrana zdrojov pitnej vody pre vodný zdroj Lipová.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA VRÚTKY NA ROKY 2014-2020

Podľa zákona NR SR č. 277/1994 Z.z. o zdravotnej starostlivosti v znení neskorších predpisov bolo vyhláškou MZ SR č. 20/2000 vyhlásené ochranné pásmo II. a III. stupňa prírodných liečivých zdrojov a prírodných zdrojov minerálnych stolových vôd v Martine.

Do katastrálneho územia Vrútky zasahuje PHO II. stupňa (územné časti P5, P6, P7, P8 a U), aj PHO III: stupňa (územné časti L3 a L4).

Územie ochranného pásma II. stupňa vymedzuje a chráni akumuláciu prírodných zdrojov, v ktorej sa formujú základné fyzikálno-chemické vlastnosti vôd a výverová oblasť, územie PHO III. stupňa vymedzuje a chráni infiltračnú oblasť.

2.3. Životné prostredie

Mesto Vrútky zabezpečuje separovaný zber odpadu (papier, plasty, sklo) a odvoz komunálneho odpadu. Triedenie odpadu (sklo, textil, plasty) je zabezpečené prostredníctvom zberných nádob. Komunálny odpad je vyvážený na regionálnu skládku komunálneho odpadu TKO v Martine, ktorá je zaradená v zmysle novej legislatívy v odpadovom hospodárstve ako skládka na nie nebezpečný odpad. Vývoz, likvidáciu a zneškodňovanie komunálneho odpadu a vyseparovateľných zložiek odpadu a to plasty, sklo, papier z mesta Vrútky zabezpečuje firma Brantner s.r.o., Martin.

Zásobovanie vodou

Mesto Vrútky je v súčasnosti zásobovaná pitnou vodou zo skupinového verejného vodovodu (SKV) Martin. SKV je v správe Turčianskej vodárenskej spoločnosti (TURVOD), a.s. Martin a je zásobovaná z vetvy studňa Lipovec.

Voda zo zdroja Lipovec - studňa s doporučenou výdatnosťou $Q = 20,0 \text{ l.s}^{-1}$ je prečerpávaná čerpacou stanicou pri zdroji a výtlačným potrubím DN 200 privádzaná do vodojemu Vrútky s objemom $2 \times 650 \text{ m}^3$ s kótou max. hladiny 469,86 m n.m. Z vodojemu je spotrebisko (historická časť mesta) zásobované gravitačne zásobným potrubím DN 200 a 150. Rozvodná vodovodná sieť je prepojená s rozvodnou sieťou mesta Martin na ul. Kolónia Hviezda.

Východná časť mesta je zásobovaná z vodojemu Čapík cez rozvodnú sieť mesta Martin potrubím DN 300 na ul. M.R. Štefánika. Rozvodná sieť oboch častí mesta je prepojená. Na verejný vodovod je napojených cca 99,7 % obyvateľov.

Rozvodná sieť je realizovaná z potrubí profilov DN 80, 100, 150, 250 a 300.

Odkanalizovanie

V meste Vrútky je vybudovaná verejná jednotná kanalizačná sieť v správe TURVOD a.s., Martin. Kostrou kanalizačnej siete sú zberače A a B. Zberač A odvádza odpadové vody z časti mesta na ľavom brehu Turca a zberač B z pravobrežnej časti mesta. Na verejnú kanalizáciu je napojených cca 98,3 % obyvateľov.

Odpadové vody z verejnej kanalizácie sú zneškodňované v ČOV Vrútky, ktorá bola uvedená do trvalej prevádzky 1.10.1995.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA VRÚTKY NA ROKY 2014-2020

3. ĽUDSKÉ ZDROJE

3.1. Demografická situácia obce

- stav a vývoj obyvateľstva, pohyb obyvateľstva, veková štruktúra obyvateľstva

Obyvateľstvo podľa pohlavia, rodinného stavu a veku podľa SODB 2011

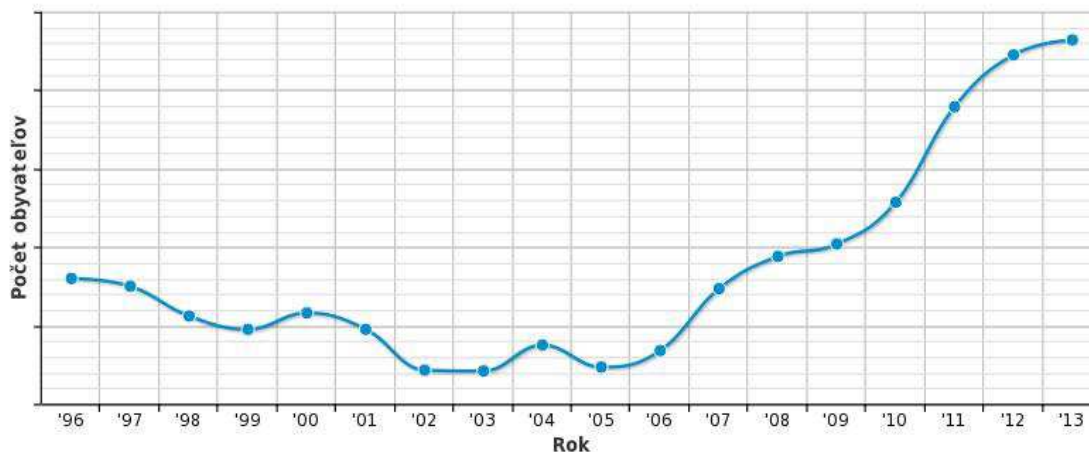
Vek	Muži					Ženy						
	spolu	Slobodní	ženatí	Rozvedení	Ovdovení	spolu	slobodné	vydaté	rozvedené	ovdovené	úhrn	%
Vrútky												
0 – 2	109	109	0	0	0	118	118	0	0	0	227	3,0
3 – 4	88	88	0	0	0	68	68	0	0	0	156	2,1
5	35	35	0	0	0	42	42	0	0	0	77	1,0
6 – 9	173	173	0	0	0	143	143	0	0	0	316	4,2
10 – 14	193	193	0	0	0	215	215	0	0	0	408	5,4
15	28	28	0	0	0	38	38	0	0	0	66	0,9
16 – 17	87	87	0	0	0	75	75	0	0	0	162	2,1
18 – 19	88	86	2	0	0	92	92	0	0	0	180	2,4
20 – 24	239	227	5	0	0	223	207	11	2	0	462	6,1
25 – 29	266	191	35	4	0	262	158	73	2	0	528	7,0
30 – 34	365	182	51	21	1	308	102	164	35	1	673	8,9
35 – 39	357	94	174	89	0	350	53	190	105	2	707	9,4
40 – 44	242	29	121	91	1	268	35	131	98	4	510	6,8
45 – 49	246	25	136	84	1	200	16	116	61	7	446	5,9
50 – 54	207	27	122	57	1	217	21	119	68	9	424	5,6
55 – 59	262	13	170	75	4	312	20	187	69	36	574	7,6
60 – 64	277	10	203	50	14	359	13	215	75	56	636	8,4
65 – 69	189	6	137	37	9	187	7	75	38	67	376	5,0
70 – 74	91	6	58	14	13	134	3	49	25	57	225	3,0
75 – 79	71	1	50	6	14	116	4	39	17	56	187	2,5
80 – 84	44	1	18	11	14	77	1	5	9	62	121	1,6
85 +	15	0	8	1	5	62	1	2	8	51	77	1,0
Spolu	3 673	1 611	1 390	540	77	3 866	1 432	1 376	612	408	7 539	100,0
0 – 5	232	232	0	0	0	228	228	0	0	0	460	6,1
6 – 14	366	366	0	0	0	358	358	0	0	0	724	9,6
Produktívny	2 664	999	1 119	471	22	2 704	830	1 206	515	115	5 368	71,2
Poproduktívny	410	14	271	69	55	576	16	170	97	293	986	13,1
Podiel obyvateľstva	0 - 5	6,3	-	-	-	5,9	-	-	-	-	6,1	-
	6 – 14	10,0	-	-	-	9,3	-	-	-	-	9,6	-
	produktívny vek	72,5	-	-	-	69,9	-	-	-	-	71,2	-
	poproduktívny vek	11,2	-	-	-	14,9	-	-	-	-	13,1	-
Priemerný vek	38,43	-	-	-	-	41,20	-	-	-	-	39,85	-

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA VRÚTKY NA ROKY 2014-2020

Vývoj počtu obyvateľov:

Počet obyvateľov v jednotlivých rokoch

Počet mužov a žien v jednotlivých rokoch

Obyvateľstvo podľa pohlavia a národnosti podľa SODB 2011

Národnosť	Muži	Ženy	Spolu
Vrútky			
Slovenská	2 989	3 294	6 283
Maďarská	11	10	21
Rómska	17	19	36
Rusínska	2	1	3
Česká	22	39	61
Nemecká	4	2	6
Poľská	3	2	5
Chorvátska	1	0	1
Ruská	0	1	1
Moravská	3	2	5
Bulharská	2	0	2
Iná	4	4	8
Nezistená	615	492	1 107
Spolu	3 673	3 866	7 539

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA VRÚTKY NA ROKY 2014-2020

3.2. Vzdelávanie, vzdelanosť obyvateľstva –obyvateľstvo podľa pohlavia a stupňa najvyššieho dosiahnutého vzdelania podľa SODB 2011

Najvyššie dosiahnuté vzdelanie		Pohlavie		Spolu
		muži	ženy	
Vrútky				
Základné		269	474	743
Učňovské (bez maturity)		495	346	841
Stredné odborné (bez maturity)		361	321	682
Úplné stredné učňovské (s maturitou)		134	87	221
Úplné stredné odborné (s maturitou)		975	1 082	2 057
Úplné stredné všeobecné		166	255	421
Vyššie odborné vzdelanie		66	86	152
Vysokoškolské bakalárske		59	106	165
Vysokoškolské magisterské, inžinierske, doktorské		437	412	849
Vysokoškolské doktorandské		39	19	58
Vysokoškolské spolu		535	537	1 072
Študijný odbor	prírodné vedy	21	34	55
	technické vedy a náuky I (baníctvo, hutníctvo, strojár	154	47	201
	technické vedy a náuky II (textilná v., sprac. kože, drev	85	40	125
	poľnohospodársko-lesnícke a veterinárne vedy a ná	28	16	44
	zdravotníctvo	29	63	92
	spoločenské vedy, náuky a služby I (filozof., ekon., p	92	124	216
	spoločenské vedy, náuky a služby II (histor., filolog., p	82	187	269
	vedy a náuky o kultúre a umení	7	8	15
	vojenské a bezpečnostné vedy a náuky	18	7	25
	nezistený	19	11	30
Bez školského vzdelania		620	613	1 233
Nezistené		52	65	117
Úhrn		3 673	3 866	7 539

3.3. Vierovyznanie a národnostné zloženie - obyvateľstvo podľa pohlavia a náboženského vyznania podľa SODB 2011

Náboženské vyznanie	Muži	Ženy	Spolu
Vrútky			
Rímskokatolícka cirkev	1 309	1 641	2 950
Gréckokatolícka cirkev	18	14	32
Pravoslávna cirkev	3	7	10
Evanjelická cirkev augsburského vyznania	504	591	1 095
Reformovaná kresťanská cirkev	2	1	3
Evanjelická cirkev metodistická	13	18	31
Apoštolská cirkev	2	1	3
Starokatolícka cirkev	1	1	2
Cirkev československá husitská	1	1	2
Cirkev adventistov siedmeho dňa	7	5	12
Cirkev bratská	1	1	2
Kresťanské zbory	10	12	22
Ústredný zväz židovských náboženských obcí	1	0	1
Náboženská spoločnosť Jehovovi svedkovia	3	2	5
Cirkev Ježiša Krista Svätých neskorších dní	3	0	3
Bez vyznania	987	900	1 887
Iné	31	26	57
Nezistené	777	645	1 422
Spolu	3 673	3 866	7 539

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA VRÚTKY NA ROKY 2014-2020

Obyvateľstvo podľa pohlavia a materinského jazyka podľa SODB 2011

Materinský jazyk	Pohlavie		Spolu
	muži	ženy	
Vrútky			
Slovenský	2 996	3 295	6 291
Maďarský	11	10	21
Rómsky	10	8	18
Rusínsky	2	2	4
Český	24	43	67
Nemecký	1	3	4
Poľský	3	3	6
Chorvátsky	1	1	2
Iný	6	7	13
Nezistený	619	494	1 113
Spolu	3 673	3 866	7 539

4. KULTÚRNE A SPOLOČENSKÉ ZDROJE

4.1. Pamiatky a tradície

- tradície, kultúrne a historické pamiatky, osobnosti, rodáci

História obce sa spája predovšetkým s historickými osobnosťami, ktoré zohrali dôležitú úlohu v dejinách slovenského národa. Dôležitými míľnikmi v dejinách mesta boli: Prvá písomná zmienka o Vrútkach z 19.8.1255, kde sa uvádza názov "villa Vrutk" ako časť územia patriaceho do majetku Uzdevých synov - Záturčia. Ďalším míľnikom, ktorý poukazuje na hospodársku rozvinutosť Vrútok je skutočnosť, že už pred rokom 1332 boli aj samostatnou farnosťou s gotickým kostolom sv. Jána Krstiteľa z roku 1285. Až výstavbou Košicko-bohumínskej železnice v roku 1870 a štátnej železnice MAV zo Šalgotariánu do Vrútok (1872) v roku 1873, keď sa začali stavať železničné dielne, dochádza k hospodárskemu rozvoju Vrútok. Kým v roku 1869 mali len 915 a (1880) tu bývalo 1944 obyvateľov, v roku 1900 už 4345. V posledných desaťročiach 19. storočia sa Vrútky premenili zo zemianskej osady na významný železničný uzol. V rokoch 1949-1954 boli po prvý krát Vrútky spojené s mestom Martin a od roku 1971 opäť nastúpil úradný názov Martin-Vrútky. Po voľbách (1990) bol zriadený Mestský úrad v samostatných Vrútkach.

Historické a kultúrne pamiatky

- Kostol evanjelický z rokov 1900-1908 neogotický
- Kostol rímskokatolícky z roku 1905 (projekt Ing. J. Pfinna, staviteľ S. Zachar) na mieste starého gotického z druhej polovice 13. storočia, spomínaného v roku 1285 (zo starého kostola neskorogotická soška v Slovenskom národnom múzeu v Martine)
- Pamätná tabuľa SNP
- Pomník 1. československého armádneho zboru

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA VRÚTKY NA ROKY 2014-2020

Pamätná izba Hany Zelinovej

Je živou spomienkou na známu slovenskú spisovateľku a vrútockú rodáčku Hanu Zelinovú, po ktorej je pomenovaná aj mestská knižnica sídliaca taktiež vo Vrútkach. Izba bola zriadená 26. septembra 2003 v budove Mestského úradu vo Vrútkach a pripomína Vrútočanom aj hosťom osobnosť tejto významnej spisovateľky a redaktorky, ktorá sa svojim dielom zaslúžila o zvečnenie dejín Vrútok a Turca. Z neho asi najznámejšia je trilógia Alžbetin dvor, Volanie vetra a Kvet hrôzy filmovo stvárnené režisérom Andrejom Lettrichom. Izba obsahuje spisovateľkin autentický nábytok, písací stôl, zbierku jej diel vydaných v rôznych svetových jazykoch a iné cenné exponáty.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA VRÚTKY NA ROKY 2014-2020

Významné osobnosti

Vrútky dali slovenskému národu veľa významných osobností, z ktorých najznámejšie sú:

Ľuba Baricová - operná speváčka (mezzosoprán). Narodila sa vo Vrútkach. Od roku 1958 sólistka opery SND v Bratislave a v rokoch 1969 - 72 sólistka Mestskej opery v Linzi. Od roku 1983 externá pedagogička hereckej tvorby na katedre koncertného a operného spevu VŠMU v Bratislave. Vytvorila množstvo herecko-speváckych postáv vo všetkých svetoznámych operách, napr.: Nežatá (Sadko), Lola (Sedliacka česť), Oľga (Eugen Onegin), Carmen (Carmen), Grófká (Piková dáma), Lucia (Peter a Lucia), Amneria (Aida), Hudit (Modrofúzov zámok). Čestná občianka mesta Vrútky od roku 1993.

Magdaléna Blahušiaková - operná speváčka (soprán). Narodila sa vo Vrútkach. V roku 1969 - 84 pôsobila ako sólistka opery Štátneho divadla v Brne, od roku 1981 opery SND v Bratislave. Výrazne sa uplatnila v talianskom opernom repertoári, v ktorom vytvorila svoje najväčšie postavy - Manon (Manon Lescaut), Desdemona (Otello), Aida (Aida), Tosca (Tosca), Nanetta (Falstaff), Violetta (Traviata) a ďalšie. Čestná občianka mesta Vrútky od roku 1993.

Ján Bodenek - spisovateľ. Narodený na Vrútkach. Ľudovú školu vychodil v rodisku, obchodnú akadémiu v Martine, r. 1925 -27. V rokoch 1928 - 34 bol úradníkom v Matici slovenskej v Martine, r. 1934 - 36 pomocným redaktorom vydavateľstva UNÁS v Bratislave. V r. 1937 sa vrátil do MS, kde bol jazykovým redaktorom, r. 1945 - 52 bol vedúcim vydavateľstva MS a redaktorom edície Dobré slovo, 1953 - 58 riaditeľom vydavateľstva Osveta. Knižne debutoval románom pre deti Ivkova biela mať (1938).

Radoslav Brzobohatý - herec. Narodil sa vo Vrútkach. Tu prežil prvých sedem rokov života. Absolvoval DAMU v Prahe, pôsobil v divadlách v Kolíne, Moste, Olomouci, Příbrame, od roku 1963 v Divadle S.K. Neumana v Prahe a od roku 1967 je členom Divadla na Vinohradoch. Vytvoril ústrednú postavu Fabícia v historickom seriáli A. Lettricha Alžbetin dvor podľa románu H. Zelinovej. Čestný občan mesta Vrútky od roku 1995.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA VRÚTKY NA ROKY 2014-2020

Jozef Dančo - ekonóm.

Narodil sa v obci Koroljovo. Od roku 1937 navštevoval Štátnu meštiansku školu vo Vrútkach. Pracoval ako odborný asistent Ekonomického ústavu SAV v Bratislave a od roku 1963 v Slovenskej plánovacej komisii, od roku 1966 ako prednášateľ v Ústave pre hosp. a sociálny rozvoj OSN v Damašku a poradca Úradu prezidenta Sýrskej arabskej republiky, od roku 1969 v regionálnom úrade Sekretariátu OSN v Bejrúte. Po skončení zahraničného pôsobenia pracoval vo Výskumnom ústave finančnej a úverovej sústavy, Výskumnom ústave ekonomiky poľnohospodárstva a potravinárstva. V roku 1991 ho predsedníctvo SNR menovalo členom vlády a ministrom financií. Čestný občan mesta Vrútky od roku 1995.

Dalibor Karvay - huslista.

Vo svojej kategórii mimoriadny talent svetového formátu, študent Viedenskej hudobnej akadémie. Koncertoval v Maďarsku, Rakúsku, Nemecku, Taliansku, Vatikáne a Argentíne.

Filip Lašut - fotograf.

Narodil sa 18. 2 1945 na Vrútkach. Svojou tvorbou syntetizuje prístup výtvarno-kompozičný, divadelno-dokumentačný i literárno interpretačný. Lašutove snímky sú náročnou výtvarnou výpoveďou. Vraví za seba, svojou výraznou obraznosťou, zachytením hereckých akcií a javiskových výpovedí, ale aj spôsobom videnia a stvárňovania divadelného diania.

Alexander Korda – narodil sa vo Vrútkach. Povstalecký veliteľ. Od roku 1938 dôstojník z povolania, od roku 1940 učiteľ na Vojenskej akadémii v Bratislave a v Banskej Bystrici, 1945 zástupca veliteľa vojenskej akadémii v Hraniciach na Morave, potom pôsobil v Mladej Boleslavi, po roku 1948 prepustený z armády. Súdom v Prahe 1949 odsúdený pre údajnú velezradu na doživotný žalár. Zomrel vo výkone trestu. Čestný občan mesta Vrútky, in memoriam, od roku 1995.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA VRÚTKY NA ROKY 2014-2020

František Kováčik - Podmagurský - hudobný skladateľ. Narodil sa vo Vrútkach. Vyučený strojní zámocník sa roku 1920 začal učiť vo vrútockej spolkovej kapele hre na husle, flautu, neskôr na bicie a trombón a počas prezenčnej vojenskej služby sa zdokonalil v hre na husliach. Pochovaný je na Vrútkach. Je autorom tanečných skladieb, populárnych piesní a operiet, z ktorých najúspešnejšia „Vy krásne Tatry malebné“ mala premiéru roku 1941 na Vrútkach.

Eugen Kramár - architekt. V rokoch 1941 - 42 pracoval v stavebnej účastinnej spoločnosti Tatra, 1947 - 50 profesor na Slovenskej vysokej škole technickej v Bratislave, 1951 - 60 nespravodlivo obvinený a väznený, 1960 - 67 pracovník Stavoprojektu Košice, 1967 rehabilitovaný, 1971 - 83 pracovník Štátneho projektového a typizačného ústavu Bratislava. Je autorom projektov, ako napr.: budova Slovenskej národnej banky, Divadlo P. O. Hviezdoslava, budova pošty v Bratislave a hotela FIS vo Vysokých Tatrách. Čestným občanom mesta Vrútky od roku 1992.

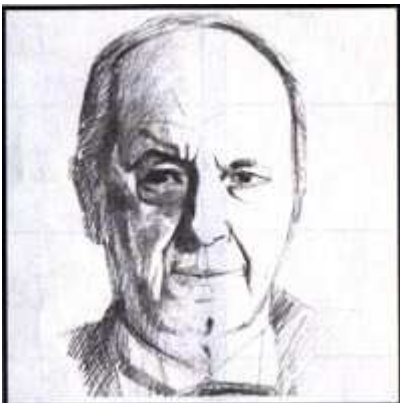
Jozef Novák - heraldik, historik a pedagóg. Narodil sa vo Vrútkach. Ako jeden z prvých slovenských bádateľov sa systematicky venuje heraldike. Od roku 1974 je riadnym členom Académie internationale Heraldique. Je profesorom na UK v Bratislave. Čestným občanom mesta Vrútky od roku 1995.

Hana Zelinová - spisovateľka. Narodila sa na Vrútkach. V rokoch 1937 až 38 bola redaktorkou Slovenského východu a Novostí v Košiciach, v rokoch 1946 až 48 viedla košické vydavateľstvo Svojeť, v rokoch 1950 až 54 pracovala ako vedúca MTZ v Bratislave. V rokoch 1962 až 70 pôsobila ako redaktorka v detskom časopise Zornička. Literárne je činná od roku 1933. Debutovala zbierkou Zrkadlový most, cez divadelné hry prešla k románovej tvorbe. Je autorkou 35 románov. Čestná občianka mesta Vrútky od roku 1991. Zomrela 16. marca 2004 v Bratislave, pochovaná je vo Vrútkach.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA VRÚTKY NA ROKY 2014-2020

František Zvarík - herec, spevák.

Narodil sa vo Vrútkach. Roku 1940 -45 a od 1956 člen činohry, 1945 -56 opery SND v Bratislave. Vytvoril množstvo postáv v činohre, televíznych filmoch, v rozhlasových programoch. Ako spevák známy aj ako interpret slovenských ľudových piesní. Čestný občan mesta Vrútky od roku 1992

[skice sú nakreslené vrútockým maliarom Vladom Báthorym]

4.2. Spoločenský život

- kluby, spolky, združenia, spoločenské aktivity a akcie

V mesta Vrútky sa každoročne koná množstvo spoločenských a kultúrnych podujatí pre obyvateľov obce. Na organizácii spoločenského života sa podieľa predovšetkým mestská samospráva financovaním a poskytovaním priestorov pre jednotlivé podujatia, a taktiež spolupodieľaním na organizovaní niektorých spoločenských alebo kultúrnych podujatí v spolupráci so základnými školami a základnou umeleckou školou. Najznámejším podujatím je tradičný jarmok, ktorý sa koná vždy začiatkom októbra a Vrútocká hudobná jar. Popri klasickom stavaní májov za zmienku stojí aj Silvestrovský beh, ktorý si získava popularitu.

Každoročné podujatia:

- Ples primátora Vrútok
- Vrútocká hudobná jar
- Fašiangy
- Deň zeme
- Stavanie mája
- Jarmok ľudových remesiel
- Mesiac úcty k starším
- Koncert pre seniorov
- Vrútocký jarmok
- Mikuláš
- Silvestrovský beh

Na spoločenskom dianí obce sa bezprostredne podieľajú aj nasledovné organizácie:

- Základná umelecká škola Frica Kafendu Vrútky
- Rímsko-katolícka cirkevný zbor Vrútky, Evanjelický cirkevný zbor a.v. Vrútky
- Spolok Výchrevňa Vrútky – jazda historickými vlakmi

Športové kluby:

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA VRÚTKY NA ROKY 2014-2020

- Futbalový klub ATTACK Vrútky
- Tenisový klub Vrútky (TK Vrútky)
- Kometa Vrútky - hokejbalový klub
- Telovýchovná jednota Sokol Vrútky
- Klub slovenských turistov Vrútky
- Stolnotenisový klub Lokomotíva Vrútky
- Rádioklub OM3KfV Vrútky

Mesto Vrútky má uzavretú družobnú spoluprácu s nasledujúcimi mestami:

Partnerské mestá:

- Bebra, Hessensko, Nemecko
- Fulnek, Česko
- Łaziska Górne, Poľsko
- Nymburk, Česko

Mesto Vrútky spolupracuje s nasledovnými partnermi a je členmi týchto organizácií:

- Združenie miest a obcí Turca (ZMOT)
- Združenie miest a obcí Slovenska (ZMOS)

6. EKONOMICKÉ VYUŽÍVANIE ZDROJOV

6.1. Podnikateľská sféra - primárny sektor, sekundárny sektor, terciálny sektor, kvartérny sektor, organizačná štruktúra hospodárstva podľa SODB 2011

Obyvateľstvo podľa súčasnej ekonomickej aktivity, pohlavia a miesta narodenia

Pohlavie	Osoby ekonomicke aktívne					
	spolu	%	z toho			vypomáhajúci (neplatení) členovia domácností v rodinných podnikoch
			osoby na materskej dovolenke	pracujúci dôchodcovia	nezamestnaní	
Vrútky						
Muži	1 843	53,4	0	78	199	11
Ženy	1 606	46,6	41	100	192	5
Spolu	3 449	100,0	41	178	391	16

Osoby na rodičovskej dovolenke	Nepracujúci dôchodcovia	Ostatní nezávislí	Osoby závislé			
			spolu	v tom		
				deti do 16 rokov	študenti stredných škôl	študenti vysokých škôl
0	629	26	821	626	129	66
151	939	21	858	624	134	100
151	1 568	47	1 679	1 250	263	166

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA VRÚTKY NA ROKY 2014-2020

Ostatní závislí, nezistení	Úhrn obyvateľstva	Narodení v obci bydliska	
		spolu	%
354	3 673	768	20,9
291	3 866	812	21,0
645	7 539	1 580	21,0

Obyvateľstvo ekonomicky aktívne podľa postavenia v zamestnaní, veku a pohlavia

Vek, pohlavie		Postavenie v zamestnaní					ostatní a nezistení	Ekonomicky aktívni spolu
		zamestnanci	podnikatelia		členovia družstiev	vypomáhajúci (neplatení) člen. domácn.		
			so zamestnancami	bez zamestnancov				
Vrútky								
15 - 19	muži	4	0	0	0	0	14	18
	ženy	3	0	1	0	0	9	13
	spolu	7	0	1	0	0	23	31
20 - 24	muži	84	0	10	0	0	40	134
	ženy	66	0	4	0	0	27	97
	spolu	150	0	14	0	0	67	231
25 - 29	muži	144	0	17	0	1	38	200
	ženy	113	3	9	0	1	41	167
	spolu	257	3	26	0	2	79	367
30 - 34	muži	205	9	41	0	1	62	318
	ženy	155	2	15	0	2	25	199
	spolu	360	11	56	0	3	87	517
35 - 39	muži	209	16	37	0	1	53	316
	ženy	211	8	19	0	0	44	282
	spolu	420	24	56	0	1	97	598
40 - 44	muži	128	11	22	0	3	36	200
	ženy	180	4	8	0	1	34	227
	spolu	308	15	30	0	4	70	427
45 - 49	muži	132	14	23	1	2	34	206
	ženy	133	5	20	0	0	19	177
	spolu	265	19	43	1	2	53	383
50 - 54	muži	112	2	27	0	1	22	164
	ženy	137	5	11	0	0	31	184
	spolu	249	7	38	0	1	53	348
55 - 59	muži	125	7	19	1	1	33	186
	ženy	138	4	15	0	0	32	189
	spolu	263	11	34	1	1	65	375
60 - 64	muži	41	7	12	1	0	12	73
	ženy	28	1	5	2	0	14	50
	spolu	69	8	17	3	0	26	123
65+	muži	15	3	2	0	1	7	28
	ženy	5	0	2	0	1	13	21
	spolu	20	3	4	0	2	20	49

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA VRÚTKY NA ROKY 2014-2020

Úhrn	muži	1 199	69	210	3	11	351	1 843
	ženy	1 169	32	109	2	5	289	1 606
	spolu	2 368	101	319	5	16	640	3 449
%		68,7	2,9	9,2	0,1	0,5	18,6	100,0
Z obyvateľstva v produktívnom veku podiel ekonomicky aktívnych								
Muži		-	-	-	-	-	-	68,1
Ženy		-	-	-	-	-	-	58,6
Spolu		-	-	-	-	-	-	63,3
Z obyv. v poprodukt. veku podiel ekonomicky aktívnych		-	-	-	-	-	-	5,0

Obyvateľstvo ekonomicky aktívne podľa pohlavia, dochádzky do zamestnania a odvetvia ekonomickej činnosti

Odvetvie ekonomickej činnosti	Ekonomicky aktívne osoby			
	muži	ženy	spolu	z toho dochádza do zamestnania
Vrútky				
Pestovanie plodín a chov zvierat, poľovníctvo a služby s tým súvisiace	43	39	82	59
Lesníctvo a ťažba dreva	15	7	22	20
Rybolov a akvakultúra	1	0	1	0
Ťažba uhlia a lignitu	2	3	5	2
Iná ťažba a dobývanie	1	3	4	4
Výroba potravín	20	19	39	29
Výroba nápojov	3	3	6	5
Výroba textilu	7	4	11	5
Výroba odevov	6	13	19	12
Výroba kože a kožených výrobkov	21	37	58	48
Spracovanie dreva a výroba výrobkov z dreva a korku okrem nábytku; výroba predmetov zo slamy a prúteného materiálu	22	8	30	24
Výroba papiera a papierových výrobkov	11	13	24	22
Tlač a reprodukcia záznamových médií	19	20	39	38
Výroba koksu a rafinovaných ropných produktov	3	3	6	3
Výroba chemikálií a chemických produktov	4	4	8	6
Výroba základných farmaceutických výrobkov a farmaceutických prípravkov	9	14	23	21
Výroba výrobkov z gumy a plastu	13	10	23	15
Výroba ostatných nekovových minerálnych výrobkov	19	11	30	25
Výroba a spracovanie kovov	17	9	26	20
Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení	50	27	77	66
Výroba počítačových, elektronických a optických výrobkov	5	2	7	5
Výroba elektrických zariadení	15	7	22	18
Výroba strojov a zariadení i. n.	36	19	55	46
Výroba motorových vozidiel, návesov a prívesov	112	56	168	151
Výroba ostatných dopravných prostriedkov	12	4	16	9
Výroba nábytku	7	3	10	5
Iná výroba	2	3	5	5
Oprava a inštalácia strojov a prístrojov	98	39	137	124
Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	20	14	34	30
Zber, úprava a dodávka vody	18	5	23	18

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA VRÚTKY NA ROKY 2014-2020

Čistenie a odvod odpadových vôd	3	1	4	3
Zber, spracúvanie a likvidácia odpadov; recyklácia materiálov	8	4	12	8
Výstavba budov	35	8	43	29
Inžinierske stavby	19	8	27	20
Špecializované stavebné práce	75	15	90	74
Veľkoobchod a maloobchod a oprava motorových vozidiel a motocyklov	25	8	33	25
Veľkoobchod, okrem motorových vozidiel a motocyklov	104	76	180	153
Maloobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov	102	170	272	224
Pozemná doprava a doprava potrubím	99	40	139	124
Vodná doprava	1	0	1	1
Letecká doprava	1	0	1	1
Skladové a pomocné činnosti v doprave	66	32	98	91
Poštové služby a služby kuriérov	8	16	24	22
Ubytovanie	4	14	18	13
Činnosti reštaurácií a pohostinstiev	23	44	67	54
Nakladateľské činnosti	2	6	8	8
Výroba filmov, videozáznamov a televíznych programov, príprava a zverejňovanie zvukových nahrávok	0	1	1	1
Činnosti pre rozhlasové a televízne vysielanie	1	0	1	1
Telekomunikácie	19	14	33	28
Počítačové programovanie, poradenstvo a súvisiace služby	30	3	33	26
Informačné služby	5	1	6	4
Finančné služby, okrem poistenia a dôchodkového zabezpečenia	17	30	47	40
Poistenie, zaistenie a dôchodkové zabezpečenie okrem povinného sociálneho poistenia	3	7	10	8
Pomocné činnosti finančných služieb a poistenia	5	10	15	15
Činnosti v oblasti nehnuteľností	4	10	14	12
Právne a účtovnícke činnosti	5	28	33	24
Vedenie firiem; poradenstvo v oblasti riadenia	10	5	15	13
Architektonické a inžinierske činnosti; technické testovanie a analýzy	22	8	30	26
Vedecký výskum a vývoj	6	2	8	7
Reklama a prieskum trhu	8	5	13	11
Ostatné odborné, vedecké a technické činnosti	6	6	12	10
Veterinárne činnosti	3	0	3	3
Prenájom a lízing	5	1	6	6
Sprostredkovanie práce	8	7	15	14
Činnosti cestovných agentúr, rezervačné služby cestovných kancelárií a súvisiace činnosti	4	4	8	8
Bezpečnostné a pátracie služby	18	13	31	26
Činnosti súvisiace s údržbou zariadení a krajinou úpravou	6	6	12	12
Administratívne, pomocné kancelárske a iné obchodné pomocné činnosti	7	8	15	14
Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie	152	129	281	249
Vzdelávanie	67	152	219	200
Zdravotníctvo	39	126	165	154
Starostlivosť v pobytových zariadeniach (rezidenčná starostlivosť)	4	12	16	12
Sociálna práca bez ubytovania	4	4	8	7
Tvorivé, umelecké a zábavné činnosti	6	3	9	8
Činnosti knižníc, archívov, múzeí a ostatných kultúrnych zariadení	3	9	12	10
Činnosti herní a stávkových kancelárií	0	8	8	8
Športové, zábavné a rekreačné činnosti	6	3	9	5
Činnosti členských organizácií	8	12	20	14
Oprava počítačov, osobných potrieb a potrieb pre domácnosti	1	0	1	1
Ostatné osobné služby	4	9	13	12
Nezistené	171	129	300	252
Spolu	1	1	3	2 926

6.2. Trh práce

- zamestnanosť, nezamestnanosť

Nezamestnanosť v okrese Martin, vrátane mesta Vrútky sa pohybuje okolo 8,35 % (február 2015). Voľných pracovných miest v rámci okresu bolo podľa ÚPSVaRu 581. Väčšina obyvateľov dochádza za prácou do okresných miest – Martina alebo krajského mesta Žilina.

II. ANALÝZA SITUÁCIE V OBCI

7. SWOT ANALÝZA

Swot analýza mesta Vrútky bola použitá ako metóda, ktorá vychádza:

- z analýzy doterajšieho vývoja,
- súčasného stavu obce s uvedením jeho silných stránok,
- súčasného stavu obce s uvedením jeho slabých stránok,
- jeho potenciálnych rozvojových zdrojov – príležitostí (šancí),
- jeho potenciálnych ohrození rozvojových zámerov – hrozieb (rizík).

Pre definovanie základných prvkov SWOT analýzy obce boli využité:

- poznatky z doterajšieho vývoja a súčasného stavu vybavenia obce,
- rozvojové zámery obce,
- strategické ciele, ich priority a opatrenia.

Silné stránky obce predstavujú potenciálne faktory ďalšieho rozvoja mesta vo všetkých základných oblastiach. Vytvárajú východiskovú základňu pre stanovenie reálnych rozvojových cieľov.

Slabé stránky obce predstavujú limitujúce faktory rozvojových zámerov a oblastí, na ktoré treba sústrediť pozornosť orgánov samosprávy.

Príležitosti (šance) sú faktormi, ktoré umožňujú pri ich využití naplnenie rozvojových zámerov obce, ich reálnosť a urýchlenie. Poznanie reálnych príležitostí je východiskom stanovenia splniteľných rozvojových cieľov.

Ohrozenia (riziká) predstavujú skutočnosti, ktoré môžu negatívne ovplyvniť resp. spomaliť realizáciu strategických cieľov rozvoja obce. Dôsledná analýza možností vzniku rizík na celospoločenskej i komunálnej úrovni predstavuje predovšetkým analýzu možností pri zabezpečovaní finančných zdrojov.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA VRÚTKY NA ROKY 2014-2020

SWOT ANALÝZA

Poloha mesta a väzba na vonkajšie okolie	
SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
<ul style="list-style-type: none"> - priaznivá dopravná napojenosť na uzle regiónu, - blízkosť jedného z hlavných uzlov regiónu. - vypracovaný územný plán obce,	<ul style="list-style-type: none"> - ohrozenie životného prostredia a prírodných daností vplyvom komunikačných sietí.
PRÍLEŽITOSTI	OHROZENIA
<ul style="list-style-type: none"> - využitie katastrálneho územia obce pre bytovú a občiansku výstavbu, - možnosti kooperácie riešenia otázok regionálneho charakteru s okolitými obcami.	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatok vlastných i verejných finančných zdrojov smerujúci na občiansku vybavenosť.

Životné prostredie	
SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
<ul style="list-style-type: none"> - blízkosť prírodných prvkov, - dostatok priestorov pre budovanie zón rekreácie a oddychu, - dostatok spodnej vody. - separovanie odpadu	<ul style="list-style-type: none"> - všeobecný nezáujem na zlepšovaní životného prostredia a odstraňovaní príčin, - nevyužitie výhodného prostredia, najmä v okolí mesta pre budovanie zón rekreácie. - Chýbajúci zberný dvor - Chýbajúca infraštruktúra v lokalitách Karvaša a Bláhovca ako aj v lokalite Dolné Vrútky
PRÍLEŽITOSTI	OHROZENIA
<ul style="list-style-type: none"> - využitie prírodného potenciálu na vytváranie rekreačných zón, - vyriešenie separovaného zberu odpadov a ich zhodnocovania, pri	<ul style="list-style-type: none"> - ohrozovanie obce hlučnosťou (najmä nárastom dopravy), prašnosťou a znečisťovaním ovzdušia,

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA VRÚTKY NA ROKY 2014-2020

<p>očakávanom náraste množstva komunálnych odpadov,</p> <ul style="list-style-type: none"> - zvýšiť vedomie obyvateľstva vo sfére životného prostredia. - revitalizovať parky a mestskú zeleň	<ul style="list-style-type: none"> - vytváranie divokých skládok odpadu. - Nedostatočné protipovodňové opatrenia
--	---

Technická infraštruktúra	
SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
<ul style="list-style-type: none"> - dostatok priestorov pre bytovú výstavbu a subjekty podnikania. - pripravená technická dokumentácia k vybraných zámerom	<ul style="list-style-type: none"> - neustála potreba investícií na údržbu a modernizáciu zariadení technickej infraštruktúry, - potrebná rekonštrukcia mestských budov - potreba rekonštrukcie mestských chodníkov, ciest - potreba investícií do občianskej vybavenosti, - nedostatočná frekvencia autobusových spojov, - divoké skládky odpadu, -
PRÍLEŽITOSTI	OHROZENIA
<ul style="list-style-type: none"> - dobudovanie a oprava miestnych komunikácií - rekonštrukcia miestnych komunikácií, úpravy mestských verejných priestranstiev,	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatok finančných zdrojov a prípadná neúspešnosť projektov pre riešenie rozvoja technickej vybavenosti, - narušovanie urbanistickej štruktúry a vzhľadu obce starými, najmä hospodárskymi budovami.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA VRÚTKY NA ROKY 2014-2020

Sociálna (občianska) infraštruktúra	
SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
<ul style="list-style-type: none"> - dobrá úroveň bytovej vybavenosti obce s prevahou rodinných domov, - záujem o bývanie zo strany nových občanov	<ul style="list-style-type: none"> - vysoká prevádzková nákladovosť objektov sociálnej infraštruktúry v pôsobnosti obce, - neúplný základný sortiment ponuky tovarov a služieb, - zhoršený technický stav mestských objektov, dlhodobé zanedbávanie ich údržby a opráv, - nedostatok finančných prostriedkov.
PRÍLEŽITOSTI	OHROZENIA
<ul style="list-style-type: none"> - zrekonštruovanie mestských budov, - rozšírenie obchodu a služieb, sortimentu a kvality ponuky.	<ul style="list-style-type: none"> - stav prípravy projektov pre jednotlivé zámery a nedostatok finančných zdrojov, - vysoký stupeň opotrebenia jednotlivých mestských objektov, potreba údržby, opráv, rekonštrukcií, ako aj zlepšenia vnútorného vybavenia, - potreba súhlasu vlastníkov starých, najmä hospodárskych budov s ich postupným odstraňovaním, - stav a vývoj zdravotného stavu obyvateľstva.

Demografický vývoj a ľudské zdroje.	
SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
<ul style="list-style-type: none"> - takmer jednotná národnostná štruktúra obyvateľov, - dopravné spojenie do zamestnania, škôl, na kultúrne, športové a iné podujatia, - predpoklady priaznivého	<ul style="list-style-type: none"> - nepriaznivá vzdelanostná štruktúra v meste, - málo pracovných príležitostí priamo v meste.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA VRÚTKY NA ROKY 2014-2020

<i>demografického vývoja počtu obyvateľov,</i>	
PRÍLEŽITOSTI	OHROZENIA
<ul style="list-style-type: none"> - vznik pracovných príležitostí a ekonomický rozvoj celej oblasti, - vytváranie podmienok pre zamestnanie mladej generácie, - zvyšovanie kvalitatívnej úrovne sociálnej starostlivosti.	<ul style="list-style-type: none"> - nepriaznivý ekonomický a sociálny vývoj v spoločnosti, existenčné podmienky pre zabezpečenie rodiny, - nezamestnanosť, odchádzanie za prácou.

Záujmové združenia, kultúrne a spoločenské aktivity.	
SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
<ul style="list-style-type: none"> - organizovanie kultúrnych podujatí detí a mládeže - tradícia v organizovaní kultúrno-spoločenských podujatí.	<ul style="list-style-type: none"> - menší záujem mladších generácií o záujmovú činnosť, kultúrne a športové aktivity, atď., - nedostatočná zapojenosť podnikateľských subjektov na kultúrno-spoločenských akciách,
PRÍLEŽITOSTI	OHROZENIA
<ul style="list-style-type: none"> - zapojenie všetkých vekových zložiek obyvateľstva na záujmových aktivitách, - poskytovanie priestorov pre stretávanie a organizovanie mestských podujatí, - pokračovanie v tradíciách mesta v športových, kultúrnych a spoločenských podujatiach.	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatok finančných zdrojov na splnenie spoločenských, kultúrnych a športových zámerov, - slabší záujem, najmä mladších občanov o činnosť v záujmových združeniach v meste.

Ekonomické podmienky a podnikateľské prostredie.	
SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
<ul style="list-style-type: none"> - predpoklady rozvoja podnikania a rozširovania obchodu a služieb pre občanov v meste v cestovnom ruchu,	<ul style="list-style-type: none"> - potreba využívania verejných zdrojov (EÚ, SR), - nízka finančná a daňová sila mesta,

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA VRÚTKY NA ROKY 2014-2020

- mestský majetok, možnosti jeho efektívnejšieho využitia, vrátane podnikania s ním.	- vysoký stupeň opotrebenia mestského majetku.
PRÍLEŽITOSTI	OHROZENIA
- zvýšenie finančnej a daňovej sily mesta, - priaznivé podmienky pre čerpanie zo štrukturálnych fondov EÚ, - racionalizačné opatrenia a program úspory nákladov na samosprávu.	- nedostatok finančných prostriedkov na rozvoj mesta, - nepriaznivé vplyvy na životné prostredie mesta, - celkový rast nákladov na činnosť samosprávy, najmä rast cien energií, služieb, nákladov na verejné účely.

SWOT analýza silných a slabých stránok, príležitostí a ohrození poskytla prehľad potenciálnych obmedzení i možností pri ďalšom rozvoji obce. Jej zhodnotenie umožnilo stanoviť nevyhnutné priority strategických cieľov v jednotlivých oblastiach a prijať opatrenia na zabezpečenie ich dosiahnutia. Analýza príležitostí a ohrození umožnila odhaliť doteraz nevyužitú šancu a súčasne definovať riziká, s ktorými sa samospráva môže v ďalšom období stretnúť.

8. PROBLÉMOVÁ ANALÝZA

8.1. Audit problémov - najdôležitejšie problémy, kľúčové problémy – matrica problémov

Z auditu zdrojov a SWOT analýzy vyplýva **kľúčový problém** a to je

„**nedostatok základných služieb a malý rozvoj investícií pre obnovu a rozvoj mesta**“.

Kľúčové disparity rozvoja mesta Vrútky:

V **hospodárskej oblasti** je to nedostatok podnikateľskej činnosti, na čo nadväzuje nedostatok pracovných príležitostí. Mesto nedostatočne využíva potenciál v oblasti cestovného ruchu, ktorý by mohol byť prínosom v rozšírení ponuky pracovných príležitostí. Obyvatelia riešia viac existenčné problémy ako spoločenské. Napriek tomu je kultúrno-spoločenský život pomerne bohatý. Je v záujme mesta podporovať a vytvárať materiálne podmienky pre duchovné, kultúrne a športové aktivity mládeže ale aj dospelých a dôchodcov (športoviská, klubovú činnosť, a pod.)

V mesta je malý rozsah služieb vzhľadom na blízkosť okresného mesta. Obyvatelia si zvykli, ale je potrebné riešiť dopravnú dostupnosť či už smerom do Martina alebo do Žiliny. Riešením základných existenčných problémov sa vyrieši aj vzhľad obce (cesty, bytový fond, potoky, životné prostredie celkom), opatera starých ľudí, stabilizácia a index vitality obyvateľstva.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA VRÚTKY NA ROKY 2014-2020

V **oblasti ľudských zdrojov** patrí ku kľúčovým disparitám slabšia vzdelanostná úroveň obyvateľov mesta. Mesto ohrozuje negatívny prirodzený prírastok a odchod obyvateľstva do ekonomicky vyspelejších regiónov za prácou. **Problémom je aj situácia v strednom školstve a ohrozenie existencie gymnázia.** Ďalší základný problém je sociálna inklúzia a ľudské zdroje. Najväčším problémom je **starnutie obyvateľstva** a odchod mladých ľudí z mesta. Na druhej strane vďaka výhodnej železničnej aj cestnej dostupnosti je výhodné bývanie vo Vrútkach.

Problémom ostáva nedoriešená dlhodobá situácia s neprispôsobivými občanmi (marginalizované rómske komunity) s jej celospoločenskými dopadmi a negatívami.

Nedobudovaná technická infraštruktúra – chýbajúci vodovod i kanalizácia v lokalitách Karvaša a Bláhovca i Dolné Vrútky je istým obmedzením v oblasti zvyšovania kvality života obyvateľov obce. Budovanie infraštruktúry na Kopaniciach je zas významnou príležitosťou pre vstup investorov do oblasti.

Hlavné faktory rozvoja mesta Vrútky:

V **hospodárskej oblasti** je hlavným faktorom rozvoja nízka zamestnanosť. Je aj sociálnym determinantom zdravia obyvateľstva.

Cestovný ruch: existuje prírodný, kultúrny, ľudský potenciál obce, ktorý možno efektívne využiť v oblasti rozvoja turistiky, remesiel, rozvoja kultúrnych atraktivít obce. Dôležitým prvkom je propagácia obce a budovanie pozitívneho imidžu.

Existujúce **ľudské zdroje** možno efektívne zapojiť do rozvoja terciálnej sféry podporou podnikania (vzdelávanie, kurzy, školenia, pomoc pri vypracovaní projektov, rozširovanie internetovej gramotnosti a pod.)

Technická a sociálna infraštruktúra : dobudovaním technickej infraštruktúry, výstavbou nových rodinných domov a udrzaním priaznivého životného prostredia sa mesto stane príťažlivou pre mladých ľudí a mladé rodiny, čo bude vplývať na rozširovanie a pozitívne sa to odrazí na demografii obyvateľstva.

Ochrana životného prostredia – uvedomelosť obyvateľov je významným prvkom ochrany životného prostredia. Vychádza z princípov trvaloudržateľného rozvoja ochrany a tvorby krajiny, z potreby znižovať a obmedzovať negatívne dopady ľudskej činnosti na zložky životného prostredia. Tu zohráva dôležitú úlohu podpora nemotorovej dopravy – budovanie cyklotrás s prepojením na mesto Martin.

9. ANALÝZA VÄZIEB NA STRATEGICKÉ DOKUMENTY VÚC

9.1. PHSR VÚC

Súlad PHSR mesta Vrútky s PHSR Žilinského samosprávneho kraja:

Dané aktivity akčného plánu sú v súlade s PHSR Žilinského samosprávneho kraja :

Oblasť : konkurencieschopnosť regiónov:

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA VRÚTKY NA ROKY 2014-2020

Strategický cieľ 4. Zachovanie rôznorodosti a zlepšenie spolupráce subregiónov pri posilnení pozície Žilinského kraja a Považia v kontexte Európy regiónov

Špecifický cieľ : 4.1 Posilnenie identity subregiónov ako zdroja ich konkurencieschopnosti

Opatrenie : 4.1.3 Posilňovanie miestnej a regionálnej identity obyvateľov s krajinou, v ktorej žijú a

Aktivity:

- Realizovať projekty zamerané na dosiahnutie cieľovej kvality krajiny a zvýraznenie krajinného rázu.
- Zveľadiť prírodné a významné krajinné prvky obcí a regiónu pre zvýšenie ich atraktivity a pestrosti.
- Podporovať zabezpečenie súladu medzi záujmami vlastníkov a užívateľov pozemkov či budov s verejno-prospešnými záujmami obcí a regiónu pri dosahovaní cieľovej kvality krajiny, ochrane prírodného a kultúrneho dedičstva v obciach a regióne.
- Zvýšiť atraktivitu verejných priestorov v sídlach - podporovať komplexnú tvorbu a obnovu kvalitných verejných priestorov v sídlach s dôrazom na požiadavky komunity.
- Posilniť spoluprácu architektov, samosprávy a miestnych obyvateľov pri tvorbe verejných priestorov v obciach a mestách s dôrazom na ich atmosféru a imidž miesta, ...

9.2. ÚPN VÚC

Mesto Vrútky má vlastný územný plán, ktorý je v súlade s a vychádza z územného plánu Žilinského samosprávneho kraja.

Mesto Vrútky je súčasťou riešeného územia Územného plánu Veľkého územného celku Žilinský kraj (ďalej len ÚPN – VÚC – ŽK), ktorého záväzná časť bola vyhlásená Nariadením Vlády SR č. 223/1998 zo dňa 26.5.1998 a následne boli spracované aktualizácie - Zmeny a doplnky č.1 Územného planú veľkého územného celku Žilinského kraja, ktorých záväzná časť bola vyhlásená VZN ŽSK č. 6/2005 zo dňa 27.04.2005

- Zmeny a doplnky č.2 Územného planú veľkého územného celku Žilinského kraja, ktorých záväzná časť bola vyhlásená Dodatkom č.1 k VZN ŽSK č. 6/2005 zo dňa 04.09.2006
- Zmeny a doplnky č.3 Územného planú veľkého územného celku Žilinského kraja, ktorých záväzná časť bola vyhlásená VZN ŽSK č. 17/2009 zo dňa 17.03.2009
- Zmeny a doplnky č.4 Územného planú veľkého územného celku Žilinského kraja, ktorých záväzná časť bola vyhlásená VZN ŽSK č. 26/2011 zo dňa 27.6.2011

10. ANALÝZA POTENCIÁLU ÚZEMIA

10.1. Rozvojový potenciál územia, disparity rozvoja

Rozvojová úroveň priestoru a teda i mesta je ovplyvnená tromi základnými podmienkami:

- disponibilitou rozvojového potenciálu,

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA VRÚTKY NA ROKY 2014-2020

- schopnosťou využitia rozvojového potenciálu,
- vonkajším prostredím, ktoré tvorí legislatíva, ekonomický rozvoj spoločnosti, disponibilita verejných zdrojov a systém ich prerozdelenia.

Rozvojový potenciál mesta tvorí územná a ekonomická priestorová štruktúra, ktorá je systemizovaná v týchto skupinách:

- prírodné zdroje,
- obyvateľstvo,
- miestne hospodárstvo,
- technická infraštruktúra,
- sociálna infraštruktúra,
- miestna samospráva s jej ekonomickými podmienkami.

Keďže jednotlivé podsystémy priestorovej štruktúry sú navzájom späté je ťažké určiť, ktorý z uvedených faktorov je najdôležitejší. Preto pri analýze rozvojových faktorov a rovnako pri ich prognózovaní je potrebné venovať dostatočnú pozornosť všetkým faktorom. Nevyváženosť rozvojových faktorov obmedzuje dynamiku rozvoja a je jednou z príčin rozvojovej diferenciácie medzi obcami a regiónmi.

Kľúčové disparity a hlavné faktory rozvoja

Všeobecné východiská

Kľúčové disparity	Hlavné faktory rozvoja
1. Málo pracovných príležitostí a nízke príjmy obyvateľov	⊙ Zvýšenie atraktivity územia obce
2. Nevyhovujúca kvalita životného prostredia v niektorých častiach mesta	⊙ Nárast počtu nových pracovných príležitostí a zvýšenie príjmov obyvateľstva
3. Nedostatočne využitý kultúrno-historický potenciál obce	⊙ Skvalitnenie životného prostredia
4. Nedostatok sociálnych a zdravotných služieb	⊙ Zachovanie kultúrno-historického dedičstva
5. Nízka úroveň kvality verejnej infraštruktúry a služieb	⊙ Zvýšenie dostupnosti sociálnych a zdravotných služieb
6. Nedostatočná kvalita ľudských zdrojov a spoločenského života	⊙ Vytvorenie podmienok pre poskytovanie kvalitnejších verejných služieb
	⊙ Rozvoj ľudských zdrojov a spoločenského života

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA VRÚTKY NA ROKY 2014-2020

Z hľadiska vyváženého a optimálneho rozvoja územia mesta a zvyšovania kvality života obyvateľov je nevyhnutné zamerať sa v programovom období 2014 – 2020 na rovnomernejšiu koncentráciu zdrojov do všetkých strategických priorít. Skoordinovaná koncentrácia zdrojov by sa mala prejavovať nielen vo vyššej efektívnosti a účinnosti implementácie verejných politík, ale i možnosti využívania zdrojov z fondov EÚ. Na základe získaných skúseností prvoradá intervencia by mala smerovať do aktivít, ktoré budú mať výraznejší dopad na hospodársky a sociálny rozvoj obce.

III. STRATÉGIA ROZVOJA MESTA

Rozvoj mesta Vrútky je efektívny ak je stanovená jeho stratégia. Tá vychádza z výsledkov prieskumu názorov občanov, zo situačnej analýzy, zo SWOT analýzy a hlavných faktorov rozvoja. Na ich základe je možné stanoviť stratégiu rozvoja obce. V stratégii musí byť jasne daná vízia a ciele. Z nich vychádzajú priority, ktoré sú v súlade s územným plánom obce. Priority sa špecifikujú na konkrétne opatrenia a v rámci nich aktivity. Týmto postupom je zabezpečovaná realizácia rozvojovej stratégie.

11. VÍZIA A CIELE ROZVOJA OBCE

11.1. Vízia

Orientácia celej stratégie je daná víziou. Tá predstavuje budúcnosť a nie je časovo ohraničená.

Vízia: Využívajúc polohu v krásnom prírodnom prostredí bude mesto Vrútky mestom zabezpečujúcou neustály rozvoj, kde žijú spokojní ľudia s dostatočným uplatnením sa, v čistom životnom prostredí.

Strategický cieľ: Zvyšovanie kvality života obyvateľov mesta, ich aktívne zapojenie sa do života obce tak, aby mesto vytvárala imidž zdravej a perspektívnej obce, využívajúcej kultúrny, historický a prírodný potenciál.

Tento strategický cieľ je postavený na predpoklade, že mesto spoločne so svojimi partnermi zlepší kvalitu života obyvateľov predovšetkým v dvoch hlavných smeroch:

- vybudovaním plne funkčných prvkov infraštruktúry vytvorí dobré podmienky pre príjemné a bezproblémové bývanie jej obyvateľov - miestna infraštruktúra
- zlepší starostlivosť o ich životné potreby v oblasti sociálnej, duchovnej i materiálnej – vytváranie pracovných príležitostí, vzdelávanie a informovanie

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA VRÚTKY NA ROKY 2014-2020

Vysporiadaním majetkových vzťahov bude možné uzatvárať partnerstvá pri budovaní miestnej infraštruktúry, čo podporí rozvoj podnikateľských aktivít a tým zamestnanosť a viac finančných zdrojov použiteľných na rozvoj mesta.

Dostatočná a aktuálna propagácia mesta, zabezpečené požadované služby podporia rozvoj cestovného ruchu, ale aj záujem o trvalé bývanie.

Celoživotné vzdelávanie a vybudovaná kultúrna a sociálna infraštruktúra zvýši úroveň vzdelanostných aktivít aj záujem o spoločenské vyžitie v meste a stabilizáciu obyvateľov.

11.2. Ciele stratégie rozvoja

- **(prioritné oblasti,) strategický (globálny) cieľ, všeobecné (strategické) ciele, špecifické ciele**

Naplnenie dlhodobej vízie rozvoja mesta Vrútky vedie cez stanovenie a plnenie strategických cieľov rozvoja mesta, ich priorit a opatrení. Tieto boli stanovené predovšetkým na základe problémov, ich príčin a dôsledkov v súčasnom stave mesta.

Pre naplnenie dlhodobej vízie mesta boli v PHSR mesta Vrútky stanovené nasledovné strategické ciele:

Schéma prioritných osí PHSR mesta Vrútky:

Základným predpokladom pre splnenie stanovených cieľov je získanie potrebných finančných zdrojov. Ide najmä o financie z verejných fondov, resp. z fondov Európskej únie. Okrem verejných finančných zdrojov sa počíta aj s účasťou súkromných zdrojov. Ďalším predpokladom pre úspešné splnenie strategických cieľov je dôsledné vypracovanie a predkladanie programových zámerov a zdôvodnených žiadostí o pridelenie finančných prostriedkov na príslušné inštitúcie.

12. FINANČNÝ RÁMEC

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA VRÚTKY NA ROKY 2014-2020

12.1. Zdroje financovania stratégie

Financovanie:

- štátny rozpočet,
- rozpočet obce,
- európske fondy,
- súkromné zdroje.
- európske fondy:

Operačné programy pre programové obdobie 2014 – 2020 Názov OP	Riadiaci orgán
Výskum a inovácie	Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu a Ministerstva hospodárstva
Integrovaná infraštruktúra	Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja
Ľudské zdroje, zamestnanosť a inklúzia	Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny
Kvalita životného prostredia	Ministerstvo životného prostredia
Integrovaný regionálny operačný program	Ministerstvo vnútra
Efektívna verejná správa	Ministerstvo vnútra

PROGRAMOVÁ ČASŤ

I. PROGRAM ROZVOJA

1. PRIORITY A OPATRENIA PROGRAMU

- priority, opatrenia a indikatívne aktivity, väzba na *prioritné oblasti a ciele*

Prioritná os č.1 Rozvoj ľudských zdrojov

Prioritná os č.1 Rozvoj ľudských zdrojov vytvára priestor na riešenie problémov týkajúcich sa trhu práce, podpory zamestnanosti, mobility pracovnej sily, podpory sociálneho začlenenia a sociálnych služieb, boja proti chudobe ako aj problematike vzdelávania od predprimárneho (MŠ) až po celoživotné vzdelávanie. Táto prioritná os sa prierezovo dotýka všetkých rozvojových oblastí mesta.

Prioritná os č. 1 Rozvoj ľudských zdrojov napĺňa 3 tematické ciele politiky súdržnosti EÚ:

Podpora zamestnanosti a mobility pracovnej sily;

Podpora sociálneho začlenenia a boj proti chudobe;

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA VRÚTKY NA ROKY 2014-2020

Investovanie do vzdelania, zručností a celoživotného vzdelávania;

Prioritná os Rozvoj ľudských zdrojov má 3 opatrenia:

- 1.1 Podpora zamestnanosti a mobility pracovnej sily
- 1.2 Podpora sociálneho začlenenia a boj proti chudobe
- 1.3 Investovanie do vzdelania, zručností a celoživotného vzdelávania

Schéma prioritnej osi 1 Rozvoj ľudských zdrojov

Prioritná os 1. ROZVOJ ĽUDSKÝCH ZDROJOV

Opatrenie

1.1 Podpora zamestnanosti a mobility pracovnej sily

- 1.1.1 Zlepšiť prístup k zamestnaniu
- 1.1.2 Podpora integrácie mladých ľudí na trh práce
- 1.1.3 Rovnosť medzi mužmi a ženami a zosúladenia pracovného a súkromného života
- 1.1.4 Prispôsobenie pracovníkov, podnikov a podnikateľov zmenám

1.2 Podpora sociálneho začlenenia a boj proti chudobe

- 1.2.1 Aktívne začlenenie
- 1.2.2 Zlepšenie prístupu k cenovo prístupným, trvalo udržateľným a kvalitným službám vrátane zdravotnej starostlivosti a sociálnych služieb všeobecného záujmu
- 1.2.3 Sociálna inklúzia marginalizovaných rómskych komunít

1.3. Investovanie do vzdelania, zručností a celoživotného vzdelávania

- 1.3.1 Predprimárne vzdelávanie (materské školy)
- 1.3.2 Základné školy
- 1.3.3 Celoživotné vzdelávanie
- 1.3.4 Príprava a začlenenie mladých ľudí na trh práce

Hlavné ciele Podpora zamestnanosti a mobility pracovnej sily;

EÚ 2020 Podpora sociálneho začlenenia a boj proti chudobe;

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA VRÚTKY NA ROKY 2014-2020

Investovanie do vzdelania, zručností a celoživotného vzdelávania;

Finančný zdroj: rozpočet mesta – OP Ľudské zdroje, ERDF, ESF, KF, MPSVaR SR, iné zdroje

Hlavné indikátory EÚ pre Slovensko Zvýšiť mieru zamestnanosti obyvateľov vo veku 20 až 64 rokov na 72 %
Aspoň 40% obyvateľstva vo veku 30-34 rokov s ukončeným vysokoškolským alebo rovnocenným vzdelaním
Zníženie predčasného ukončenia školskej dochádzky pod 6 % (obyvateľstvo vo veku od 18 do 24 rokov)
Znížiť počet osôb ohrozených chudobou alebo vylúčením v SR aspoň o 170 tis.

Prioritná os č.2 Životné prostredie a environmentálna infraštruktúra

Kvalita životného prostredia, podobne ako téma doprava, sa radí medzi prioritované témy obce Mošovce. Negatívny tlak na životné prostredie vytvára najmä chýbajúca kanalizácia.

Schéma prioritnej osi 2 Životné prostredie a environmentálna infraštruktúra

Prioritná os 2. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ENVIRONMENTÁLNA INFRAŠTRUKTÚRA

Opatrenie 2.1 Ochrana životného prostredia a presadzovanie efektívnosti využívania zdrojov. Podpora prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo vo všetkých sektoroch.
2.2 Podpora prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo vo všetkých sektoroch
2.3 Politika udržania a rozvoja plôch zelene v obci

Hlavné ciele EÚ 2020 Podpora prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo vo všetkých sektoroch
Podpora prispôsobovania sa zmenám klímy, predchádzania a riadenia rizika
Ochrana životného prostredia a presadzovanie efektívnosti využívania zdrojov ;

Finančný zdroj: rozpočet mesta Vrútky, ŠR – ŠR, ERDF, ESF, KF, iné zdroje

Hlavné indikátory EÚ pre Slovensko Zníženie emisií skleníkových plynov (SP) o 13 % (národný záväzný cieľ pre sektory mimo systému obchodovania s emisiami oproti roku 2005 - stavebníctvo, doprava, poľnohospodárstvo)
14% energie musí pochádzať z obnoviteľných zdrojov
Zvýšenie energetickej efektívnosti, zníženie spotreby energie o 1,6 Mtoe

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA VRÚTKY NA ROKY 2014-2020

Prioritná os č.3 Kvalitné a dostupné služby verejnosti

Táto prioritná os vytvára priestor pre celé spektrum služieb verejnosti, zvýšenie ich kvality, zlepšenie dostupnosti, efektívnejšieho využívania potenciálu mesta a zvyšovanie kvality života jej obyvateľov. Riešenie tu nájde i šport, kultúra, voľno časové aktivity.

Prioritná os č. 3 Kvalitné a dostupné služby verejnosti napĺňa 2 tematické ciele politiky súdržnosti EÚ:

Podpora začleňovania a boj proti chudobe

Investovanie do vzdelania, zručností a celoživotného vzdelávania

Prioritná os č. 3 Kvalitné a dostupné služby verejnosti má 2 opatrenia:

3.1 Ľahší prístup k efektívnym a kvalitnejším verejným službám

3.2 Konkurencie schopný a atraktívny región

Schéma prioritnej osi 3 Kvalitné a dostupné služby verejnosti

---

Prioritná os 3. KVALITNÉ A DOSTUPNÉ SLUŽBY VEREJNOSTI

Opatrenie

3.1 Ľahší prístup k efektívnym a kvalitnejším verejným službám

3.1.1 Investovanie do sociálnej infraštruktúry a bývania. Obnova vodovodnej siete.

3.1.2 Investovanie do školskej infraštruktúry (predprimárne vzdelávanie, základné školy)

3.1.3 Modernizácia a budovanie sociálnej a zdravotníckej infraštruktúry

3.2 Konkurencie schopný a atraktívny región

3.2.1 Podpora fyzickej, ekonomickej a sociálnej regenerácie časti metských území

3.2.2 Ochrana, propagácia a rozvoj kultúrneho a prírodného dedičstva

Hlavné ciele Podpora začleňovania a boj proti chudobe

EÚ 2020 Investovanie do vzdelania, zručností a celoživotného vzdelávania

---

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA VRÚTKY NA ROKY 2014-2020

Finančný zdroj:	rozpočet mesta Vrútky, ŠR – ŠR, ERDF, ESF, KF, ŠFRB, MDVaRR SR, iné zdroje
Hlavné indikátory EÚ pre Slovensko	Aspoň 40% obyvateľstva vo veku 30-34 rokov s ukončeným vysokoškolským alebo rovnocenným vzdelaním Zníženie predčasného ukončenia školskej dochádzky pod 6 % (obyvateľstvo vo veku od 18 do 24 rokov) Znížiť počet osôb ohrozených chudobou alebo vylúčením v SR aspoň o 170 tis.

Prioritná os č.4 Podpora podnikania, výskumu a inovácií

Tvorba nových pracovných príležitostí je kľúčovou potrebou obyvateľov mesta Vrútky. Je identifikovaných niekoľko ciest na naplnenie tejto požiadavky. Okrem prepojenia vzdelávania a potrieb trhu práce, zlepšenia podmienok na podnikanie, sú to hlavne investície do inovácií a podpora vedy a výskumu pre inovácie.

Prioritná os č. 4 Podpora podnikania, výskumu a inovácií napĺňa 3 tematické ciele politiky súdržnosti EÚ:

Posilnenie výskumu, technologického rozvoja a inovácií

Zlepšenie prístupu k informáciám a komunikačným technológiám a zlepšenie ich využívania a kvality

Zvýšenie konkurencieschopnosti MSP

Prioritná os č. 4 Podpora podnikania, výskumu a inovácií má 2 opatrenia:

4.1 Podpora podnikateľského prostredia priaznivého pre inovácie

4. 2 Zlepšenie prístupu k informáciám a komunikačným technológiám a zlepšenie ich využívania a kvality

Schéma prioritnej osi 4 Podpora podnikania, výskumu a inovácií

Prioritná os 4. PODPORA PODNIKANIA, VÝSKUMU A INOVÁCIÍ

Opatrenie	4. 1 Podpora podnikateľského prostredia priaznivého pre inovácie
------------------	---

	4.2 Zlepšenie prístupu k informáciám a komunikačným technológiám a zlepšenie ich využívania a kvality
--	--

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA VRÚTKY NA ROKY 2014-2020

Hlavné ciele	Posilnenie výskumu, technologického rozvoja a inovácií
EÚ 2020	Zlepšenie prístupu k informáciám a komunikačným technológiám a zlepšenie ich využívania a kvality Zvýšenie konkurencieschopnosti MSP
Finančný zdroj:	rozpočet mesta Vrútky, ŠR – ŠR, ERDF, ESF, KF, iné zdroje
Hlavné indikátory EÚ pre Slovensko	Investovať 1% HDP EÚ do výskumu a vývoja (% HDP)

Prioritná os č.5 Moderná a profesionálna verejná správa

Moderná, efektívna a profesionálna verejná správa je téma, na ktorú upriamila pozornosť Európska únia pri identifikovaní kľúčových priorít a tematických cieľov pre programové obdobie 2014 – 2020.

Schéma prioritnej osi 5 Moderná a profesionálna verejná správa

Prioritná os	5. MODERNÁ A PROFESIONÁLNA VEREJNÁ SPRÁVA
Opatrenie	5.1 Budovanie kapacít nositeľov politík zamestnanosti, vzdelávania, sociálnych politík a sektorových a územných stratégií 5.2 Zavedenie inovatívnych elektronických služieb verejnej správy pre občanov a podnikateľov
Hlavné ciele EÚ 2020	Zlepšenie prístupu k informáciám a komunikačným technológiám a zlepšenie ich využívania a kvality Zvyšovanie inštitucionálnych kapacít a efektivity verejnej správy
Finančný zdroj:	rozpočet mesta Vrútky, ŠR – ERDF, ESF, KF, iné zdroje
Hlavné indikátory EÚ pre Slovensko	Zlepšenie indexu kvality verejnej správy (sleduje Svetová banka) na 90%

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA VRÚTKY NA ROKY 2014-2020

Uvedené opatrenia vychádzajú z analýz a naplňajú sa aktivitami, ktoré môžu byť realizované v nadväznosti a v určitých časových horizontoch.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA VRÚTKY NA ROKY 2014-2020

Tabuľka č.1 PREHĽAD OPATRENÍ A RÁMCOVÝCH AKTIVÍT MESTA VRÚTKY NA OBDOBIE 2014-2020

PRIORITNÁ OS	OPATRENIE	PODOPATRENIE	RÁMCOVÉ AKTIVITY
1.ROZVOJ ĽUDSKÝCH ZDROJOV	1.1 Podpora zamestnanosti a mobility pracovnej sily	1.1.1 Zlepšiť prístup k zamestnaniu	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Podpora komplexných riešení pri zabezpečení lepšieho prístupu k zamestnaniu, ➤ Podporiť zdravé starnutie, zabezpečiť dostupnosť a kvalitu verejnej dopravy, bývania, celoživotného vzdelávania, uspokojovania duchovných potrieb a kultúrnych potrieb, dostupnosti a kvality zdravotnej starostlivosti a sociálnych služieb podporujúcich nezávislý, bezpečný, dôstojný a aktívny život v starobe, ➤ Podporiť poskytovanie individualizovanejších služieb zamestnanosti, informačných a poradenských služieb pre uchádzačov o zamestnanie a znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie, najmä pre mladých ľudí, dlhodobo nezamestnaných, zdravotne znevýhodnených, staršie osoby a ženy na trhu práce, ➤ Posilniť kapacity poskytovateľov služieb,
		1.1.2 Podpora integrácie mladých ľudí na trh práce	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Overenie netradičných modelov odborného vzdelávania mladých ľudí, ktorí predčasne ukončili prípravu – odskúšaním modelu škola – dielňa.
		1.1.3 Rovnosť medzi	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Podpora zariadení a služieb pre deti za účelom zosúladovania

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA VRÚTKY NA ROKY 2014-2020

		mužmi a ženami a zosúladenia pracovného a súkromného života	rodinného a pracovného života (jasle, materské škôlky, opatrovatelky, opatrovanie rodinných príslušníkov), ➤ Podpora starostlivosti o zdravotne postihnutého člena rodiny,
		1.1.4 Prispôsobenie pracovníkov, podnikov a podnikateľov zmenám	➤ Podpora partnerstiev a sietí podnikateľov pri realizácii aktivít a pri šírení tzv. „best practice“ zameraných na tvorbu a udržanie pracovných miest, nediskrimináciu žien v rýchlo sa meniacich požiadavkách trhu práce.
	1.2 Podpora sociálneho začlenenia a boj proti chudobe	1.2.1 Aktívne začlenenie	➤ Podpora sociálnej práce a iných odborných činností v prirodzenom prostredí, otvorenom prostredí, náhradnom prostredí a na komunitnej úrovni, ➤ Podpora dostupnosti a zvýšenie kvality vybraných sociálnych služieb, sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately a iných systémov podporujúcich sociálnu inklúziu, ➤ Podpora efektivity systému ochrany detí, vrátane jeho inštitucionálneho zabezpečenia, ➤ Podpora rozvoja vybraných druhov sociálnych služieb za účelom zabezpečenia primeraného prístrešia a komplexného riešenia problematiky bytovej exklúzie, ➤ Podpora spolupráce sociálnych partnerov s odbornou verejnosťou.
		1.2.2 Zlepšenie prístupu k cenovo prístupným,	➤ Realizácia inovatívnych služieb v rámci konceptu integrovanej zdravotnej starostlivosti,

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA VRÚTKY NA ROKY 2014-2020

		trvalo udržateľným a kvalitným službám vrátane zdravotnej starostlivosti a sociálnych služieb všeobecného záujmu	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Realizácia sociálnych inovácií v zdravotných a sociálnych službách, ➤ Doplnenie a stabilizácia ľudských zdrojov.
		1.2.3 Sociálna inklúzia marginalizovaných rómskych komunít (riešenie problémov s neprispôsobivými občanmi)	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Podpora komplexných opatrení na zlepšenie prístupu MRK ku vzdelávaniu ➤ Podpora komplexných opatrení na zlepšenie prístupu MRK k pracovným príležitostiam ➤ Podpora komplexných opatrení na zlepšenie prístupu MRK k zdravotnej starostlivosti
1.3. Investovanie do vzdelania, zručností a celoživotného vzdelávania	1.3.1 Predprimárne vzdelávanie		<ul style="list-style-type: none"> ➤ Podpora opatrení na zvýšenie odbornej úrovne pedagogickej činnosti učiteľov pri rešpektovaní špecifik materských škôl, ➤ Aktivity zamerané na spoluprácu s rodičmi v procese predprimárneho vzdelávania ➤ Podpora inkluzívneho modelu vzdelávania pre potreby predprimárneho stupňa školskej sústavy.
	1.3.2 Základné školy		<ul style="list-style-type: none"> ➤ Podpora opatrení na zlepšenie školského výkonu a motivácie žiakov k absolvovaniu najvyššie možného stupňa vzdelania na lokálnej úrovni, ➤ Projekty na zvýšenie záujmu žiakov základných škôl o

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA VRÚTKY NA ROKY 2014-2020

			<p>odborné vzdelávanie a prípravu vrátane podpory projektov na zvýšenie prírodovednej, finančnej a matematickej gramotnosti žiakov</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Podpora inkluzívneho vzdelávania žiakov so špeciálnymi výchovno – vzdelávacími potrebami, ➤ Podpora rozvíjania záujmu, nadania, talentu a voľnočasových aktivít detí a mládeže, ➤ Podpora vzdelávania a výchova detí a mládeže v environmentálnej oblasti, ➤ Program ekologickej výchovy a vzdelávania v spolupráci so školami a mimoškolskými zariadeniami zaháji jeho realizáciu, ➤ Podpora spolupráce škôl so zamestnávateľmi.
		1.3.3 Celoživotné vzdelávanie	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Podpora projektov zameraných na výkon praktického vyučovania žiakov stredných odborných škôl priamo na pracoviskách iných fyzických alebo právnických osôb, ➤ Podpora tvorby komplexného systému predvídania potrieb pracovného trhu, profesijného poradenstva a relevantných vzdelávacích programov, založených na spolupráci medzi MPSVaR SR, MŠVVaŠ SR, regionálnymi orgánmi a sociálnymi partnermi, ➤ Podpora zakladania partnerstiev medzi školami, regiónmi, mestami, podnikateľskou sférou a tretím sektorom, ➤ Projekty na podporu vzdelávania pre aktívne starnutie, ➤ Podpora vzdelávania a výchova verejnosti v environmentálnej

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA VRÚTKY NA ROKY 2014-2020

			oblasti, ➤ Podpora tvorby a realizácie ďalšieho vzdelávania vo všetkých jeho formách: špecializačné štúdium, certifikačná príprava a sústavné vzdelávanie.
		1.3.4 Príprava a začlenenie mladých ľudí na trh práce	➤ Podpora zakladania partnerstiev medzi školami, regiónmi, mestami, podnikateľskou sférou a tretím sektorom, ➤ Podpora informačných a poradenských centier pre mladých,
2. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ENVIRONMENTÁLNA INFRAŠTRUKTÚRA	2.1 Ochrana životného prostredia a presadzovanie efektívnosti využívania zdrojov. Podpora prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo vo všetkých sektorech.		➤ Príprava na opätovné použitie, zhodnocovanie odpadov vrátane výstavby a rekonštrukcie zariadení na triedený zber komunálnych odpadov, ➤ Aktualizácia Programu odpadového hospodárstva, s cieľom zvýšiť využiteľnosť a znížiť skládkovanie odpadov, ➤ Vytváranie podmienok na zabezpečenie spojitosti vodných tokov a odstraňovanie bariér vo vodných tokoch a ich realizácia za účelom podpory biodiverzity a zabezpečovania ekosystémových služieb, ➤ Dobudovanie verejných vodovodov a kanalizácií v lokalitách Karvaša a Bláhovca a Dolné Vrútky ➤ Výstavba zberného dvora ➤ Protipovodňová ochrana
	2.2 Podpora prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo vo všetkých sektoroch		➤ Podpora energetickej efektívnosti a využitia energie z obnoviteľných zdrojov vo verejných infraštruktúrach, vrátane využitia vo verejných budovách a v sektore bývania,

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA VRÚTKY NA ROKY 2014-2020

			<ul style="list-style-type: none"> ➤ Komplexná obnova budov verejnej správy, budov na bývanie a modernizácia technických zariadení budov, zlepšovanie tepelno-technických vlastností stavebných konštrukcií, ➤ Modernizácia vykurovacích/klimatizačných systémov, systémov prípravy teplej vody, osvetlenia, výťahov, inštalácia systémov merania a riadenia, zmena spôsobu zásobovania teplom smerom k využívaniu efektívnych systémov
		2.3 Politika udržania a rozvoja plôch zelene v meste	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Inventarizácia a kategorizácia zelených plôch ktoré sú v správe a vlastníctve mesta, ➤ Aktívna politika obce smerom k ochrane zelených plôch, ➤ Obnova a revitalizácie mestskej a parkovej zelene a prírodných prvkov. ➤ Revitalizácia parkov a mestskej zelene ➤ Údržba cintorína a domu smútku
3. KVALITNÉ A DOSTUPNÉ SLUŽBY VEREJNOSTI	3.1 Ľahší prístup k efektívnym a kvalitnejším verejným službám	3.1.1 Investovanie do sociálnej infraštruktúry a bývania. Obnova vodovodnej siete	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Výstavba, rekonštrukcia a modernizácia stavebných objektov zariadení tak, aby sa vytvorili vhodné priestorové podmienky pre poskytovanie a zabezpečenie komunitnej starostlivosti, ➤ Podpora rozvoja vybraných sociálnych služieb a vybraných služieb pre rodiny (materská škola), ➤ Investície do budovania sociálnych a nájomných bytov, vrátane podpory aktívneho prístupu fyzických osôb, ➤ Výstavba sociálnych bytov
		3.1.2 Investovanie do školskej infraštruktúry	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Prístavba, nadstavba, stavebné úpravy, rekonštrukcia existujúcich zariadení materských, základných škôl, (vrátane

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA VRÚTKY NA ROKY 2014-2020

		(predprimárne vzdelávanie, základné školy,	rekonštrukcie areálu, oplotenia MŠ, zateplenie budovy MŠ) ➤ Obstaranie vnútorného a vonkajšieho vybavenia objektov nevyhnutne súvisiaceho s účelom využitia stavby, vrátane IKT vybavenia, ➤ Dobudovanie/úprava športovísk pre deti/študentov, školských jedální, školských kuchýň, ubytovacích zariadení, bezbariérových prístupov, ➤ Dovybavenie (učební) v oblasti praktického vyučovania, ➤ Budovanie detských ihrísk
		3.1.3 Modernizácia a budovanie sociálnej a zdravotnickej infraštruktúry	➤ Podpora reštrukturalizácie existujúcich zdravotníckych zariadení na iných služieb (rehabilitácia, sociálnych vecí a rodiny, ošetrovatel'stvo a pod.), ➤ Dovybavenie domova sociálnych služieb
	3.2 Konkurencie schopný a atraktívny región	3.2.1 Podpora fyzickej, ekonomickej a sociálnej regenerácie časti mestských území	➤ Regenerácia a využitie nevyužívaných objektov a areálov, zanedbaných oblastí prispievajúcich k zvýšenej kvalite života v meste a mestských častiach, ➤ Rekonštrukcia objektov a ich nové využitie, ktoré má charakter verejných služieb, alebo služieb pre občanov, ➤ Budovanie mestských nájomných bytov v rámci existujúcich brownfieldov , ➤ Budovanie občianskej infraštruktúry (voľnočasové aktivity) v rámci existujúcich brownfieldov na (ihriská, športové areály a plochy, kreatívne dielne, kultúrne zariadenia a i.),

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA VRÚTKY NA ROKY 2014-2020

			<ul style="list-style-type: none"> ➤ Údržba a úprava existujúcich športovísk, vytvorenie nových možností na športovanie, ➤ Podpora rozvoja športových a voľnočasových aktivít na pôde mesta, ➤ Vytváranie podmienok pre podporu mestského podnikania, podnikateľský inkubátor, ➤ Budovanie multifunkčných verejných zariadení, ➤ Revitalizácia zanedbaných areálov a priestranstiev a vytváranie kompaktnej mestskej štruktúry s prvkami verejnej zelene, izolačnej zelene, zelene na strechách budov, (zachytávanie dažďovej vody); rehabilitácia (na úrovni spoločenskej mienky), revitalizácia (nielen na úrovni fyzickej a mestskej obnovy, ale aj na úrovni spoločenských procesov a interakcií); diverzitu a komplexnosť verejných priestranstiev, ➤ Podpora úpravy verejných priestranstiev, vrátane prípravy projektovej dokumentácie, ➤ Dopravné riešenia prístupu k verejným priestranstvám, odbremenenie verejných priestranstiev od dopravy. Napríklad rozširovanie peších zón a zón s maximálnou rýchlosťou 30 km/hod (zón 30), spoločné zdieľanie priestoru chodcami a áut, rozvoj mestskej infraštruktúry pre bicykle, ➤ Prvky bezbariérového prístupu, ➤ Obnova a doplnenie prvkov spoločne nazývaných mobiliár a prvky malej architektúry, ide napr. o smetné koše, kvetináče,
--	--	--	--

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA VRÚTKY NA ROKY 2014-2020

			<p>sochy, fontány, studne</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Oprava, rekonštrukcia a výstavba ciest (spojovacie cesty) ➤ Dokončenie pešej zóny ➤ Modernizácia komplexu futbalový štadión – kúpalisko ➤ Budovane kamerového systému ➤ Revitalizácia priestoru autobusového nástupišť ➤ Budovanie parkovísk ➤ Budovanie cyklotrás
		3.2.2 Ochrana, propagácia a rozvoj kultúrneho a prírodného dedičstva	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Obnova a revitalizácia najvýznamnejších kultúrnych pamiatok a kultúrnych zariadení (kino 1. Máj, izba H.Zelinovej, budova mestského úradu), ➤ Obnova a revitalizácia území v prírode, zriadenie archeoparkov, remeselných tvorivých dielní, rozvoj lokálnej umeleckej tvorby, folklorizmus, ➤ Rozvoj produktov a služieb pre múzejné účely, ➤ Rozvoj lokálnej umeleckej tvorby
4. PODPORA PODNIKANIA, VÝSKUMU A INOVÁCIÍ	4. 1 Podpora podnikateľského prostredia priaznivého pre inovácie		<ul style="list-style-type: none"> ➤ Podpora inovatívnych prístupov vo sfére služieb, kreatívnych centier, kultúrneho a kreatívneho priemyslu, sociálnej inovácie a demonštračných činností a propagácia výsledkov výskumu, inovácií a podpora poradenských služieb pre podniky v oblasti výskumu a inovácií,
	4.2 Zlepšenie prístupu k informáciám a komunikačným technológiám a zlepšenie ich využívania a kvality		<ul style="list-style-type: none"> ➤ Podpora zavádzania širokopásmového pripojenia a siete novej generácie a budovania regionálnych sietí otvorených pre všetkých operátorov,

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA VRÚTKY NA ROKY 2014-2020

		<ul style="list-style-type: none"> ➤ Podpora plánovania stimulácie používania širokopásmového internetu.
5.MODERNÁ A PROFESIONÁLNA VEREJNÁ SPRÁVA	5.1 Budovanie kapacít nositeľov politík zamestnanosti, vzdelávania, sociálnych politík a sektorových a územných stratégií	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Integrácia a optimalizácia procesov a organizácie efektívnej verejnej správy, ➤ Podpora boja proti korupcii a transparentné verejné obstarávanie, ➤ Spolupráca s organizáciami občianskej spoločnosti. ➤ Posilnenie analytických kapacít verejnej správy a organizácií občianskej spoločnosti prostredníctvom budovania nových kapacít a posilňovanie existujúcich odborných kapacít, ➤ Aktivity zamerané na podporu inovatívnych projektov prispievajúcich k rozvoju analytických kapacít, mapovaniu hospodárskeho a sociálneho potenciálu občianskej spoločnosti a formulovaniu nových reformných cieľov verejných politík.
	5.2 Zavedenie inovatívnych elektronických služieb verejnej správy pre občanov a podnikateľov	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Podpora zavádzania inovatívnych elektronických služieb verejnej správy pre občanov a podnikateľov, ➤ Podpora tvorby platformy pre otvorené dáta a ich využívanie, ➤ Podpora informatizácie samosprávy, ➤ Vytvorenie podmienok na realizáciu eGovernment cloudu a podpora cloudových služieb.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA VRÚTKY NA ROKY 2014-2020

II. IMPLEMENTČNÝ RÁMEC PROGRAMU

2. ZABEZPEČENIE IMPLEMENTÁCIE PROGRAMU

2.1. Sociálno-ekonomické partnerstvo

2.2. Inštitucionálne zabezpečenie implementácie programu

2.3. Organizačné zabezpečenie implementácie programu

Na realizáciu stratégií bude treba používať nielen vlastné zdroje, ale bude hľadať aj finančné zdroje z iných zdrojov. Mesto sa bude usilovať o získanie dotácií v rámci pomoci EÚ – Partnerská dohoda na roky 2014 – 2020 a ďalších grantových systémov podporujúcich princíp environmentálny, cezhraničnej spolupráce, rozvoja ľudských zdrojov a pod.

Pre programové obdobie operačných programov 2014 – 2020 môže mesto Vrútky zabezpečovať čerpanie finančných prostriedkov prostredníctvom týchto operačných programov:

Operačné programy pre programové obdobie 2014 – 2020 Názov OP	Riadiaci orgán
Výskum a inovácie	Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu a Ministerstvo hospodárstva
Integrovaná infraštruktúra	Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja
Ľudské zdroje, zamestnanosť a inklúzia	Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny
Kvalita životného prostredia	Ministerstvo životného prostredia
Integrovaný regionálny operačný program	Ministerstvo vnútra
Efektívna verejná správa	Ministerstvo vnútra

3. ZÁKLADNÝ IMPLEMENTAČNÝ RÁMEC PROGRAMU

3.1. Indikatívny finančný rámec programu

3.2. Realizačný rámec opatrení

MONITORING

Overiteľnosť a kontrolovateľnosť opatrenia:

Riziká implementácie opatrenia

- procesy verejného obstarávania

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA VRÚTKY NA ROKY 2014-2020

- výber prijímateľov
- informačný systém
- kontrola žiadostí o platbu

Opatrenia na zmiernenie rizika implementácie:

- povinnosť postupovať v zmysle legislatívy o verejnom obstarávaní vrátane aplikovania sociálneho aspektu pri verejnom obstarávaní;
- overiteľnosť a kontrolovateľnosť je zabezpečená systémom administratívnych kontrol a kontrol na mieste v zmysle legislatívy upravujúcej kontroly investičných opatrení.

ČASOVÝ HARMONOGRAM

Príprava technickej dokumentácie k stavebnému povoleniu – 3 – 4 mesiace

Termín vyhlásenia výziev – minimálne 1 x v roku

Termín realizácie tvorby a spravovania projektovej žiadosti – 2-3 mesiace

Proces verejného obstarávania – min. 2 mesiace

Podľa finančných možností je možné realizovať niektoré opatrenia súbežne, následne alebo v rámci spoločných projektov.

Odhad realizácie PHSR vychádza preto zo všeobecne očakávaných zdrojov financovania.

Finančnú náročnosť pri riešení konkrétnych opatrení bude možné stanoviť až v akčných plánoch podľa aktuálnej menovej politiky.

Vzor realizácie opatrení akčného plánu je v Prílohe č.1.

Akčné plány na jednotlivé volebné obdobia (4 roky) schvaľuje mestské zastupiteľstvo podľa dostupnosti finančných prostriedkov a časových možností.

Každý akčný plán musí byť:

1. Reálny podľa finančných a časových možností.
2. Konkrétny - rieši príčinu špecifického cieľa
3. Flexibilný – podľa možnosti spoločného postupu všetkých zúčastnených strán.
4. Transparentný – verejné prístupný a kontrolovateľný.
5. Monitorovateľný a hodnotiteľný v merateľných jednotkách.

Časový harmonogram realizácie PHSR mesta Vrútky

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Vrútky je vypracovaný pre roky 2014 až 2020.

Podrobnejší harmonogram realizácie konkrétnych projektových zámerov (v súlade s kompetenciami mesta Vrútky) bude súčasťou jednotlivých akčných plánov, resp. Interného zásobníka projektových zámerov obce.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA VRÚTKY NA ROKY 2014-2020

Prieskum názorov obyvateľstva:

Ciele a zámery vychádzajú z realizovaného prieskumu názorov obyvateľov mesta Vrútky

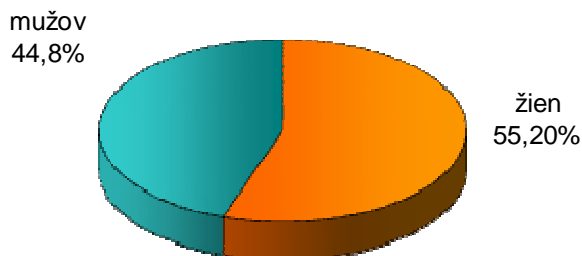
PRIESKUM NÁZOROV OBYVATEĽSTVA

Prieskum bol uskutočnený prostredníctvom mesačníka Vrútočan v marci 2015 a doplnený vlastným prieskumom názorov od januára do apríla 2015. Z tohto prieskumu a zo SWOT analýzy, ktorá je zostavená z postrehov a pripomienok obyvateľov je zjavná zhoda alebo rozdiel potrieb obyvateľov.

Prostredníctvom mesačníka Vrútočan sa vyjadrilo 57 respondentov. Prostredníctvom riadených rozhovorov a ankiet realizovaných spracovateľom sa vyjadrilo 48. Spolu: 105 respondentov.

1. otázka – štruktúra respondentov

	žien	mužov	spolu
Počet	58	47	105
%	55,20%	44,80%	100%

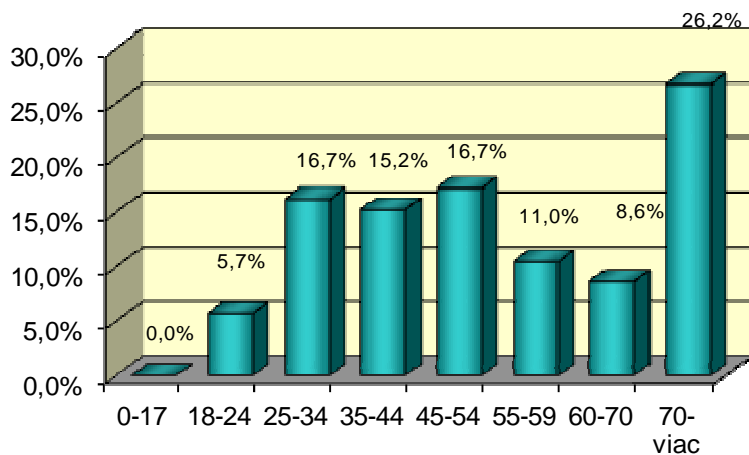

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA VRÚTKY NA ROKY 2014-2020

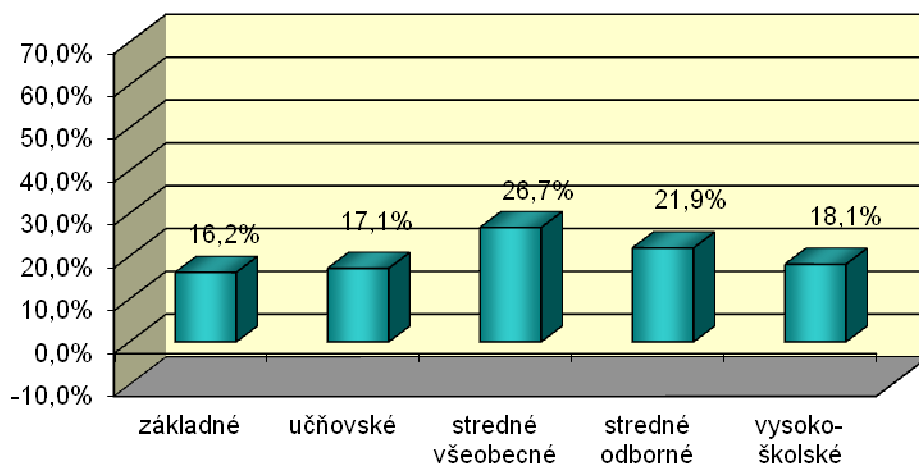
2. Veková štruktúra obyvateľov v domácnostiach zapojených do dotazníka

vek	0-17	18-24	25-34	35-44	45-54	55-59	60-70	71-viac	spolu
Počet	0	6	17	16	18	11	9	28	105
%	0,0%	5,7%	16,7%	15,2%	16,7%	11,0%	8,6%	26,2%	100%

3. vzdelanie - najvyššie dosiahnuté :

	základné	učňovské	stredné všeobecné	stredné odborné	vysokoškolské	počet
Počet	17	18	28	23	19	105
%	16,2%	17,1%	26,7%	21,9%	18,1%	100%

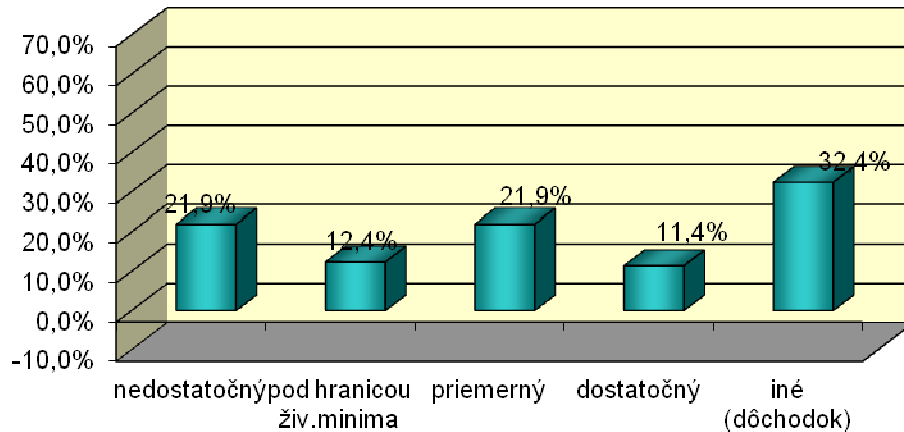

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA VRÚTKY NA ROKY 2014-2020

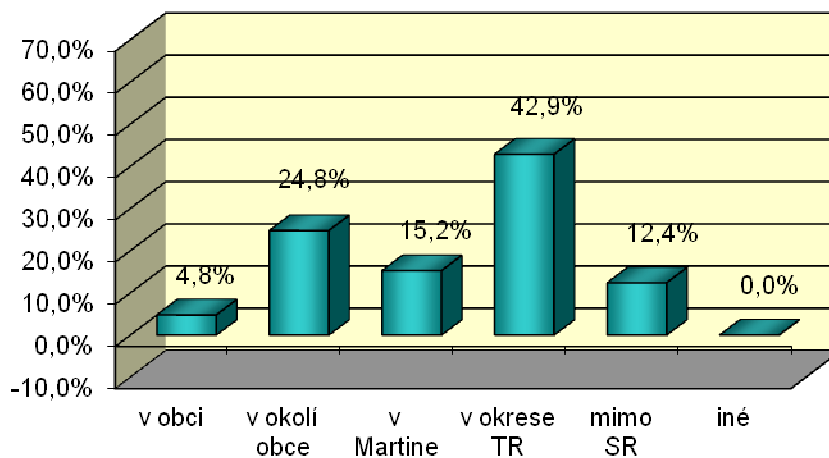
4. Subjektívne ohodnotenie výšky príjmu respondentov

	nedostatočný	pod hranicou živ.minima	priemerný	dostatočný	iné (dôchodok)	celkový počet odpovedí
počet	23	13	23	12	34	105
%	21,9%	12,4%	21,9%	11,4%	32,4%	100%

5. Predstava o mieste zamestnania

	v meste	v Žiline	v Martine	v okrese MT	mimo SR	iné	celkový počet odpovedí
počet	5	26	16	45	13	0	105
%	4,8%	24,8%	15,2%	42,9%	12,4%	0,0%	100%

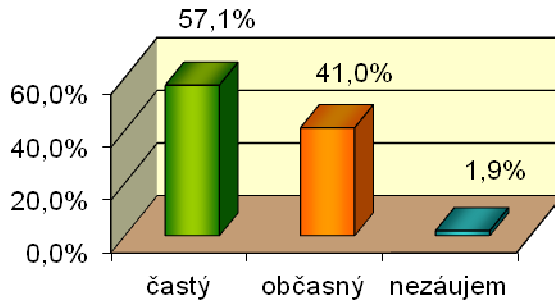

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA VRÚTKY NA ROKY 2014-2020

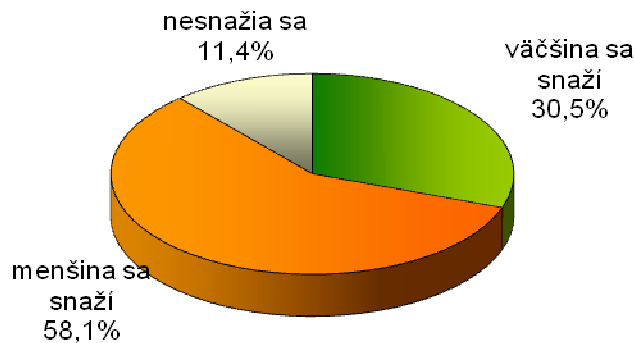
6. Záujem občanov o dianie v obci

	častý	občasný	nezáujem	počet odpovedí
počet	60	43	2	105
%	57,1%	41,0%	1,9%	100%

7. Ohodnotenie aktívnosti spoluobčanov skrášlit' - spríjemniť život v obci a prostredie

	väčšina sa snaží	menšina sa snaží	nesnažia sa	počet odpovedí
počet	32	61	12	105
%	30,5%	58,1%	11,4%	100%

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA VRÚTKY NA ROKY 2014-2020

Prieskum názorov na vybrané investičné a neinvestičné akcie v %

Poradie	Ktoré problémy je potrebné podľa Vás riešiť čo najskôr ?	v %
1.	Riešenie problémov s neprispôsobivými občanmi	89,5%
2.	Revitalizácia parkov a mestskej zelene	63,2%
3.	Revitalizácia budovy Kino 1.máj	57,9%
4.	Cyklotrasa popri Turci	56,1%
5.	Dokončenie pešej zóny	50,9%
6.	Obnova chodníkov a miestnych komunikácií	47,4%
7.	Vybudovanie zberného dvora	43,9%
8.	Budovanie kamerového systému, posilnenie bezpečnosti v meste	43,9%
9.	Revitalizácia priestoru autobusového nástupišťa	42,1%
10.	Udržanie stredného školstva vo Vrútkach	38,6%
11.	Rozvoj sociálneho systému formou domácej starostlivosti a cez charitu	36,8%
12.	Budovanie detských ihrísk	35,1%
13.	Výstavba sociálnych bytov vo vhodných lokalitách	31,6%
14.	Rozvoj turistiky a cestovného ruchu – obnova pamiatok vo Vrútkach a okolí	28,1%
15.	Riešenie statickej dopravy v meste (parkoviská)	26,3%
16.	Viac kultúrnych podujatí pre občanov Vrútok, podpora ZUŠ	22,8%
17.	Revitalizácia Piatrovej	22,8%
18.	Modernizácia verejného osvetlenia	21,1%
19.	Obnova kanalizácie	17,5%
20.	Vytvorenie nových hrobových miest	17,5%
21.	Športový komplex futbalový štadión – kúpalisko	17,5%
22.	Vytvorenie športových tried vo vybranej ZŠ	14,0%
23.	Budovanie infraštruktúry na Karvaša a Bláhovca	14,0%
24.	Budovanie infraštruktúry Dolných Vrútok	14,0%
25.	Priemyselný park	12,3%
26.	Budovanie infraštruktúry na Kopanicich	8,8%
27.	Oprava cesty v Mexiku od dets. ihriska za ZOS	5,3%
28.	Oprava bet. zábradlia popri Turci od mostu po železn. most	5,3%
29.	Revitalizácia budovy Mestského úradu Vrútky	1,8%
30.	Zriadiť bezplatnú právnu poradňu	1,8%
31.	Vybudovanie teplovodu až po Nákladné nádražie	1,8%
32.	Obnova šport ihriska na Belejke	1,8%

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA VRÚTKY NA ROKY 2014-2020

33.	Modernizácia mestského rozhlasu	1,8%
34.	Zakúpenie lavičiek a fontán v pešej zóne	1,8%
35.	Vybudovanie centrum pre mládež	1,8%
36.	Riešiť situáciu s bezdomovcami	1,8%
37.	Vybudovanie protipovodňovej ochrany	1,8%
38.	Vybudovanie veternej elektrárne	1,8%

Spracovala firma: DeMedia, s.r.o., Martin

Schválené: uznesenie mestského zastupiteľstva č.:

zo dňa:

vo Vrútkach

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA VRÚTKY NA ROKY 2014-2020

Modelová štruktúra programovej časti (realizačný rámec opatrení- akčný plán)

Strategický cieľ	Zvýšenie starostlivosti o životné potreby v sociálnej oblasti											
Prioritná os č.1	ROZVOJ ĽUDSKÝCH ZDROJOV											
	Indikatívne aktivity	Monitorovacie ukazovatele	Financovanie v tis. EUR									Zdroje
			celkovo	vlastné zdroje		externé zdroje						
				mesto	Miestne zdroje	EÚ fondy + národné spolufinanc.	EÚ iné	Štátny rozpočet	VÚC	Súkromné (investori)	Iné	
Opatrenie 1.2 Podopatrenie 1.2.3.	Podpora sociálneho zabezpečenia a boj proti chudobe Sociálna inklúzia marginalizovaných romských komunít											
Aktivita č. 1	Riešenie problému s neprispôsobivými občanmi	-počet neprispôsobivých osob - počet bezdomovcov - počet sociálne odkázaných	53	3	0	50						OP Ľudské zdroje, zamestnanosť a inklúzia

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
MESTA VRÚTKY NA ROKY 2014-2020**

Strategický cieľ		Budovanie plne funkčných prvkov infraštruktúry											
Prioritná os č.3		KVALITNÉ A DOSTUPNÉ SLUŽBY VEREJNOSTI											
	<i>Indikatívne aktivity</i>	<i>Monitorovacie ukazovatele</i>	<i>Financovanie v tis. EUR</i>								<i>Zdroje</i>		
			<i>celkovo</i>	<i>vlastné zdroje</i>		<i>externé zdroje</i>							
				<i>mesto</i>	<i>Miestne zdroje</i>	<i>EÚ fondy + národné spolufinanc.</i>	<i>EÚ iné</i>	<i>Štátny rozpočet</i>	<i>VÚC</i>	<i>Súkromné (investori)</i>		<i>Iné</i>	
Opatrenie 3.2	Konkurencieschopný a atraktívny región												
Podopatrenie 3.2.2.	Ochrana, propagácia a rozvoj kultúrneho a prírodného dedičstva												
Aktivita č. 3	Revitalizácia budovy Kino 1. máj	- počet m2 rekonštruovanej plochy - počet nových pracovných miest	220	20	0	200							I ROP. OP Integrovaná infraštruktúra, Ministerstvo kultúry SR
Opatrenie 3.2	Konkurencieschopný a atraktívny región												
Podopatrenie 3.2.1.	Podpora fyzickej, ekonomickej a sociálnej regenerácie časti mestských území												
Aktivita č. 5	Dokončenie pešej zóny	- počet m2 rekonštruovanej plochy - počet nových prvkov drobnej architektúry	110	10	0	100							OP Integrovaná infraštruktúra, Ministerstvo kultúry SR

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA VRÚTKY NA ROKY 2014-2020

Aktivita č. 6	Obnova chodníkov a miestnych komunikácií	- počet m2 - počet pracovných miest	53	3	0	50							OP Integrovaná infraštruktúra,
---------------	--	--	----	---	---	----	--	--	--	--	--	--	--------------------------------------

Strategický cieľ	Budovanie plne funkčných prvkov infraštruktúry												
Prioritná os č.2	ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ENVIRONMENTÁLNA INFRAŠTRUKTÚRA												
	Indikatívne aktivity	Monitorovacie ukazovatele	Financovanie v tis. EUR									Zdroje	
			celkovo	vlastné zdroje		externé zdroje							
				mesto	Miestne zdroje	EÚ fondy + národné spolufinanc.	EÚ iné	Štátny rozpočet	VÚC	Súkromné (investori)	Iné		
Opatrenie 2.3	Politika udržania a rozvoja plôch zelene v meste												
Aktivita č. 2	Revitalizácia parkov a mestskej zelene	-počet m2 zastavanej revitalizovanej plochy - počet vysadených drevín	53	3	0	50							OP Kvalita životného prostredia

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA VRÚTKY NA ROKY 2014-2020

Zoznam skratiek:

CLLD	Community Led Local Development / Miestny rozvoj vedený komunitou
EFRR	Európsky fond regionálneho rozvoja
EHS	Európske hospodárske spoločenstvo
EIA	Posudzovanie vplyvov na životné prostredie
EK	Európska komisia
ENRF	Európsky námorný a rybársky fond
EPFRV	Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka
ESF	Európsky sociálny fond
ESO	Efektívne, spoľahlivá a otvorená verejná správa
EŠIF	Európske štrukturálne a investičné fondy
EÚS	Európska územná spolupráca
EZÚS	Európske zoskupenie územnej spolupráce
FEAD	Fond Európskej pomoci pre najodkázanejšie osoby
HDP	Hrubý domáci produkt

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA VRÚTKY NA ROKY 2014-2020

IDS	Integrovaný dopravný systém
IKT	Informačno-komunikačné technológie
IROP	Integrovaný regionálny operačný program
IS PPA	Informačný systém Pôdohospodárskej platobnej agentúry
IS VS	Informačný systém verejnej správy
ISUF	Informačný systém účtovníctva fondov
IT	Informačné technológie
ITMS	IT monitorovací systém
IÚI	Integrované územné investície
IZM	Iniciatíva na podporu zamestnanosti mladých ľudí
IZS	Integrovaný záchranný systém
JEREMIE	Joint European Resources for Micro to Medium Enterprises/Spoločné európske zdroje pre veľmi malé až stredné podniky
JKM	Jednotné kontaktné miesta
KF	Kohézny fond
KIBS	Znalostne intenzívne služby pre podniky
KVET	Kombinovaná výroba elektriny a tepla
LEADER	Liaison Entre Actions de Développement de le Économie Rurale (spájanie aktivít, ktoré podporujú hospodársky rozvoj vidieka)
LPIS	Informačný systém produkčných blokov na poľnohospodárskej pôde
MAS	Miestne akčné skupiny

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA VRÚTKY NA ROKY 2014-2020

OP	Operačný program
OP EVS	Operačný program Efektívna verejná správa
OP II	Operačný program Integrovaná infraštruktúra
OP IS	Operačný program Informatizácia spoločnosti
OP KŽP	Operačný program Kvalita životného prostredia
OP ĽZ	Operačný program Ľudské zdroje
OP RH	Operačný program Rybné hospodárstvo
OP TP	Operačný program Technická pomoc
OP Val	Operačný program Výskum a inovácie
OP ZaSI	Operačný program Zamestnanosť a sociálna inklúzia
OVP	Odborné vzdelávanie a príprava
OSN	Organizácia spojených národov
OZE	Obnoviteľné zdroje energie
PD SR, resp. PD	Partnerská dohoda Slovenskej republiky
PRV	Program rozvoja vidieka
RIÚS	Regionálne integrované územné stratégie

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
MESTA VRÚTKY NA ROKY 2014-2020**